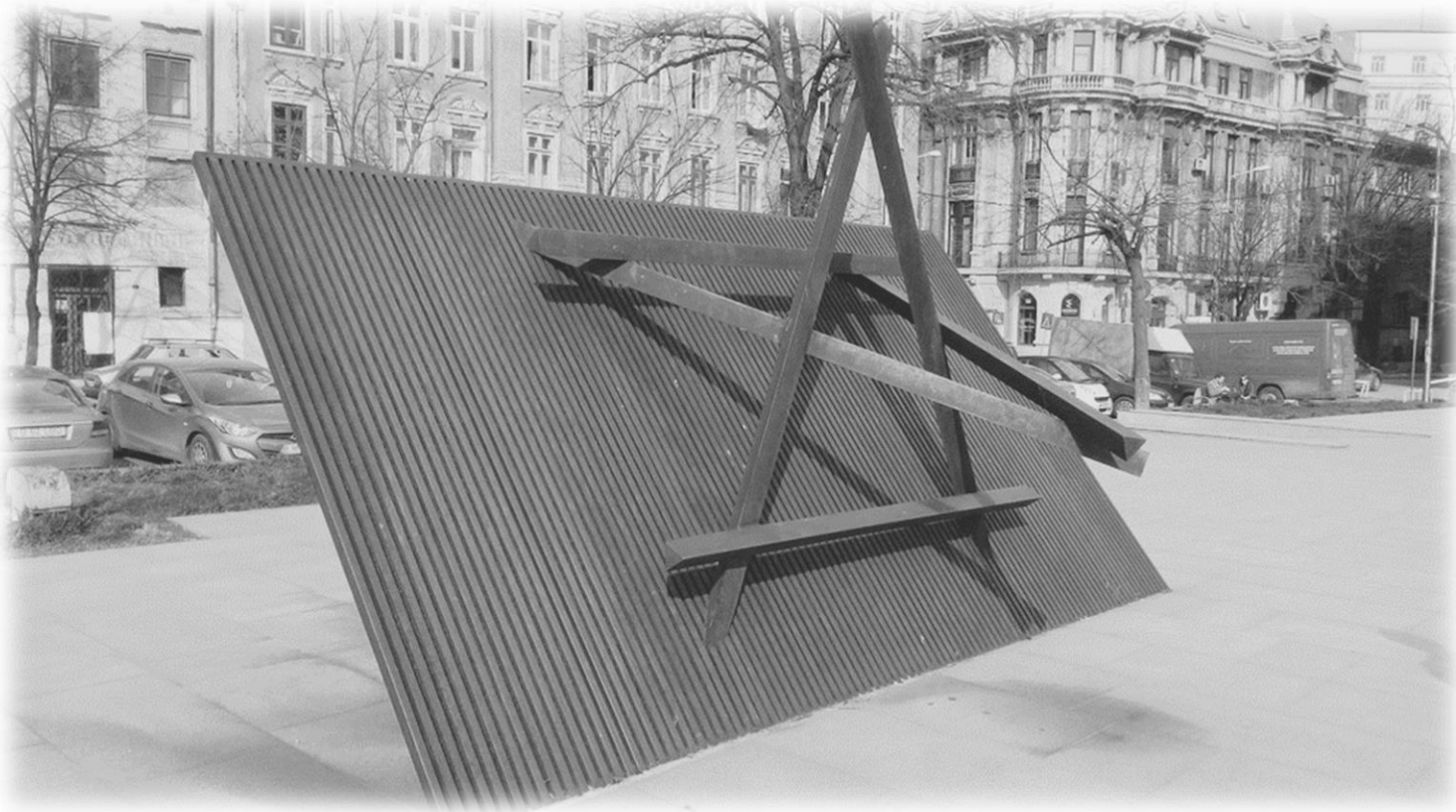

Perceptia relatiilor interetnice
si
Holocaustul din Romania
studiu de opinie

Noiembrie 2019

Sursa foto: <http://drumliber.ro>

Cuprins

1

Metodologie 03

2

Sinteza rezultatelor 04

3

Sinteza rezultatelor pe sectiuni 05

4

Rezultatele detaliate ale studiului 13

5

Perceptii despre minoritatile etnice si
refugiati 14

6

Perceptii despre HOLOCAUST 24

7

Imaginea Maresalului Ion Antonescu 40

8

Perceptii despre Miscarea Legionara si alte
formatiuni politice 44

Metodologie

UNIVERSUL CERCETARII:

Populatia in varsta de 18 ani si peste din Romania

ESANTION :

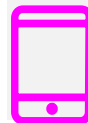
Probabilist, stratificat, avand o marja de eroare de $\pm 3\%$ si o probabilitate de 95%.

MARIMEA ESANTIONULUI: 1000 respondenti

METODOLOGIA DE CULEGERE A DATELOR:

Interviuri fata-in-fata (TAPI) la domiciliul respondentului

PERIOADA DE CULEGERE A DATELOR:

22 octombrie - 12 noiembrie 2019

Sinteza rezultatelor

- Perceptia generala despre minoritati este in 2019 mai degraba una neutra
  - Majoritatea respondentilor considera ca minoritatile au aceleasi drepturi ca populatia majoritara
  - Romii au inregistrat cel mai mare nivel al distantei sociale, iar evreii cel mai mic (cel mai bine tolerati de populatia majoritara)
- Cea mai scazuta toleranta o are populatia majoritara din Bucuresti si orasele mari (peste 200.000 locuitori) fata de romi si maghiari, si cea mai crescuta fata de evrei in mediul rural
  - Perceptia despre evrei este ca sunt o minoritate care are o relatie buna cu restul populatiei Romaniei, dar isi urmaresc propriile interese
  - Opiniile despre refugiati nu sunt clar conturate, desi exista o perceptie a existentei lor in numar scazut in tara noastra
- Exista un grad mai ridicat de cunoastere generalizata despre Holocaust, dar mai redus pentru detaliile evenimentelor istorice (localizare geografica, data comemorare, responsabili etc.)
  - Exista un nivel scazut de interes cu privire la detaliile specifice ale Holocaustului, dar o perceptie ca nu se vorbeste destul despre acestea
  - Aproximativ trei sferturi dintre respondenti considera ca episoadele violente din istoria postbelica a Romaniei sunt cel putin la fel de grave ca Holocaustul
- Imaginea pozitiva despre evrei si Holocaust a stagnat din 2015 pana in prezent
  - Exista inca o imagine neclara asupra personalitatii Maresalului Ion Antonescu si a activitatii organizatiei Miscarea Legionara, dar sentimentul general fata de cele doua entitati se schimba intr-unul pozitiv, chiar daca respondentii le atribuie responsabilitati si pentru fapte reprobabile

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre minoritati (1)

In 2019 minoritatile au mai degraba o imagine generala neutra. Cu toate acestea se observa cateva fluctuatii:

- germanii (47% fata de 33%), maghiarii (31% fata de 19%) si alte minoritati (30% fata de 21%) sunt valorizati in mai mare masura decat in 2017
- romii sunt perceputi mai polarizat fata de 2017: mai pozitiv (10% fata de 6%) pentru contributia pe care si-o aduc in diferite regiuni si sectoare ale economiei sau ca resursa pentru tara, si sunt mai negativ perceputi ca amenintare sau problema (56% fata de 54%)
- evreii sunt perceputi ca avand o contributie folositoare la nivel regional sau occupational mai are decat in 2017 (11% fata de 8%)

Majoritatea respondentilor, 6 din 10, considera ca minoritatile au aceleasi drepturi ca cetatenii majoritari ai Romaniei. Se observa totusi o crestere semnificativa a procentului populatiei majoritare, 1 din 10 in cazul romilor, care sustine ca minoritatile beneficiaza de mai multe drepturi decat majoritarii.

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre minoritati si refugiati (2)

Folosind scala de masurare a distantei sociale Bogardus, unde 1 este cea mai apropiata relatie acceptata cu o minoritate (membru de familie), iar 7 cea mai departata (nu ar trebui sa vina in Romania), se poate observa ca cea mai mare toleranta se regaseste in raport cu evreii (3,6) si maghiarii (4) si una semnificativ mai scazuta in raport cu romii (4,7).

Aceste diferente se modifica in functie de mediul de rezidenta al respondentilor. Astfel, si in 2019 romii au inregistrat cel mai mare nivel al distantei sociale, situandu-se cu 1,1 puncte mai sus fata de evreii care au obtinut cel mai bun scor pentru toleranta (3,8). Locuitorii oraselor mari si ai Bucurestiului sunt mai putin toleranti fata de romi si de maghiari. Locuitorii oraselor de provincie sunt mai toleranti fata de maghiari si evrei, iar locuitorii oraselor mici (sub 200.000 locuitori) sunt mai toleranti fata de evrei si refugiati. Populatia din mediul rural este mai toleranta fata de evrei comparativ orice alte minoritati.

Distanta sociala mai mica in raport cu evreii si refugiatii rezulta din faptul ca acestia sunt acceptati in familie (16%, respectiv 19%), in grupul de prieteni (18%, respectiv 13%) sau ca vecini (16%, respectiv 6%), intr-o masura mai mare decat celelalte minoritati.

Diferente semnificative care trebuie remarcate sunt cresterea procentului de romani care sunt de parere ca refugiatii ar trebui sa tranziteze Romania, mai mult decat sa se stabileasca aici (21% fata de 5%), cresterea numarului de persoane care ar accepta romii in calitate de colegi de munca (31% fata de 26% in 2017) si maghiarii in familie (17% fata de 15% in 2017).

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre minoritati si refugiati (3)

Trei sferturi dintre respondenti sunt de acord ca tara noastra sa primeasca lucratori migrantii pentru anumite sectoare ale economiei, iar 8 din 10 au estimat un numar mai mic de 5000 de refugiati primiti de tara noastra in ultimii 4 ani. In plus 4 din 10 i-ar accepta in familie, grupul de prieteni, vecini sau colegi de munca.

Similar cu 2017 si 2015, mai mult de jumatate dintre respondenti considera ca romanii sunt in relatii bune cu evreii. De asemenea, 58% sunt de parere ca aceasta minoritate are multe personalitati importante in diverse domenii. Totusi, a scazut numarul de respondenti care sustin ca evreii sunt o minoritate care ar conduce la progresul societatii.

Cresteri semnificative se observa in ceea ce priveste procentul de respondenti care cred ca ar fi mai bine ca evreii sa traiasca in tara lor, ca destabilizeaza societatea in care traiesc si isi urmaresc propriile interese (crestere cu 15 puncte procentuale). In plus, in 2019, mai putini romani blameaza evreii pentru instaurarea comunismului in Romania.

Tendinte de acord puternic, intr-un mod pozitiv, se intalnesc in ceea ce priveste faptul ca evreii au multe personalitati importante in diverse domenii (IOD=30) si faptul ca au o relatie buna cu romanii (IOD=40).

O tendinta de dezacord clar se observa in cazul afirmatiei "Evreii actioneaza pentru destabilizarea societatii in care traiesc", care intruneste dezacordul a o treime dintre persoanele intervievate, fapt confirmat si de scorul IOD de -34. Usor dezacord se observa si in cazul sprijinului acordat de evrei pentru instaurarea comunismului In Romania (-13).

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre Holocaust: date factuale (1)

Cei mai multi dintre respondenti declara ca au auzit despre Holocaust (76%), procent in crestere fata de 2016 (68%). Daca un respondent a auzit sau nu despre Holocaust, variaza in functie de nivelul de educatie si de mediul de rezidenta: creste o data cu nivelul de educatie, iar cel mai slab grad de cunoastere (notorietate) se inregistreaza in rural.

Dintre persoanele care au declarat ca au auzit despre HOLOCAUST, majoritatea asociaza acest termen cu “Exterminarea evreilor in perioada celui de-al doilea Razboi Mondial” (66%) si “Lagare de concentrare naziste” (54%). Urmatoarele semnificatii pe care oamenii le asociaza cu Holocaustul sunt: “Camere de gazare” (40%) si “Deportari In masa” (39%). Topul acestor asocieri este neschimbat comparativ cu cel obtinut in 2017 si 2015. In afara de evrei, romanii considera ca si romii au fost victime, jumatate indicand ca ei sunt cei care au suferit cel mai mult de pe urma Holocaustului.

Majoritatea respondentilor localizeaza Holocaustul in Germania (71%). 1 din 3 romani cunosc faptul ca Holocaustul a avut loc si in Romania, fiind cu 3 puncte procentuale mai mare fata de 2017. Holocaustul din Romania este asociat mai ales cu deportarea romilor in Transnistria (49%). Se observa o scadere a procentului de respondenti care stiu ca evreii au fost deportati in lagare controlate de Germania nazista (43% fata de 71%), respectiv in Transnistria in perioada Holocaustului (35% fata de 38% in 2017).

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre Holocaust: opinii (2)

Germania nazista este considerata ca fiind principalul responsabil pentru declansarea Holocaustului in Romania (71%), urmata la o distanta destul de mare de Guvernul Antonescu (17%). Atunci cand sunt mentionati toti factorii responsabili, Germania nazista este considerata ca factor responsabil de catre 17% dintre respondenti, iar Guvernul Antonescu de peste jumatate dintre acestia (49%).

Daca ne raportam la factorii care au declansat si sustinut Holocaustul in Romania, principalii responsabili indicati de majoritatea respondentilor sunt: Ion Antonescu (in calitate de conducator al statului - 53%), miscarea legionara (58%), guvernele Romaniei din perioada 1940-1944 (51%) si intr-o anumita masura presa si literatura antisemita (49%). In opinia respondentilor, Regele Mihai are cea mai mica responsabilitate pentru Holocaustul din Romania, insa este perceputa ca fiind semnificativ mai mica in 2017 (7% fata de 19% in 2017).

In ceea ce priveste importanta perceputa a evenimentelor violente din istorie, comparativ cu alte episoade de acest gen din istoria postbelica a Romaniei, Holocaustul este perceput ca fiind la fel de grav de aproximativ trei sferturi dintre respondenti, datele fiind comparativ mai mari fata de 2017 si fata de 2015.

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre evrei si Holocaust (3)

Trei sferturi dintre respondenti au auzit de Holocaust (76%) si o treime cunosc faptul ca in Romania este comemorata o zi nationala a Holocaustului. Gradul de cunoastere (notorietate) este semnificativ mai mare in 2019, probabil pentru ca perioada de culegere a datelor a fost mai aproape de data in care se comemoreaza acesta zi. Aceasta pondere creste semnificativ in randul persoanelor care au auzit de Holocaust si mai ales in randul celor care stiu ca Holocaustul s-a petrecut si in Romania, comparativ insa cu anii anteriori. Dintre acestia, 43 persoane au mentionat data precisa pentru aceasta zi, iar aproximativ o treime dintre respondenti au stiut data aproximativa (luna sau sezonul).

Desi televiziunea ramane pe primul loc in topul surselor de informare cu privire la Holocaust, este in crestere cu 10pp fata de 2017 (52% fata de 42%), pe cand internetul e in scadere cu -3pp (30% fata de 34% in 2017). Cu toate ca nivelul de interes declarat este foarte scazut, 1 din 10 romani considera ca in Romania se vorbeste despre Holocaust mai putin decat este necesar.

Peste jumatate dintre persoanele intervievate (58%) considera ca, pentru evrei, Holocaustul din Romania este un prilej de comemorare a unor victime nevinovate. Se observa crestere in ceea ce priveste dezacordul cu opinia despre folosirea Holocaustului de catre evrei pentru a crea o imagine negativa Romaniei. Astfel, sunt mai putini romani care considera ca evreii se folosesc de Holocaust pentru a santaja (IOD=-23) si denigra Romania (IOD=-27), comparativ cu 2017.

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Imaginea Maresalului Ion Antonescu

Anul acesta a crescut ponderea respondentilor care considera ca Antonescu nu a fost patriot (41% fata de 24% in 2017) si strateg (39% fata de 17%). In plus, romanii cred ca Antonescu trebuie reabilitat pentru faptele sale (46% fata de 29% in 2017) si i se asociaza meritul de a fi intregit Romania mare (50% fata de 24% in 2017).

Exista un trend ascendent al persoanelor care considera ca Antonescu nu a avut un impact negativ asupra Romaniei si a evenimentelor legate de Holocaust, dar si al persoanelor care considera ca a condus Romania la dezastru (38% fata de 27% in 2017). Politica antisemita a guvernului Antonescu este pusa majoritar in baza influentei Germaniei asupra guvernului (69%), iar politica rasista a fost condusa de ratiuni de influenta a Germaniei asupra guvernului (51%), dar si a rasismului factorilor de decizie (50%).

Per total predomina o opinie pozitiva despre Ion Antonescu, in ceea ce priveste Holocaustul, in crestere fata de valul anterior, insa, fata de 2017, mai multi romani il condamna pe Antonescu ca fiind un conducator slab, conducand Romania la dezastru.

Sinteza rezultatelor pe sectiuni

Perceptii despre Miscarea Legionara

Rezultatele studiului indica o imagine neclar conturata a organizatiei Miscarea Legionara, din cauza ponderii ridicate a lipsei de opinie sau a non-raspunsurilor si in ceea ce priveste evaluarea organizatiei Miscarea Legionara. Astfel, aproximativ o treime dintre respondenti nu isi pot exprima un punct de vedere.

Despre Miscarea Legionara oamenii isi amintesc, in principal, similar cu anul 2017, faptul ca a fost responsabila pentru crime impotriva unor lideri politici romani (57%). 52% dintre persoanele intervievate sunt de parere ca Miscarea Legionara a fost anticomunista (in crestere fata de 2017). Mai mult, aceasta organizatie este perceputa ca fiind terorista de 41% dintre participantii la studiu. Mai multi romani decat in 2017 sunt total de acord cu faptul ca Miscarea Legionara a fost o organizatie patriotica, crestina si democrata (+ 2-7 puncte procentuale).

In raport cu evreii, Miscarea Legionara este considerata responsabila pentru crime impotriva acestora de catre 46% dintre respondenti (IOD=+18).

Existenta unor partide cu mesaj antisemit in Romania este semnalata de mai putin de un sfert dintre persoanele chestionate (in scadere fata de 2017). Principalul partid antisemit este mentionat UDMR (Uniunea Democratica a Maghiarilor din Romania) (42% dintre cei care au identificat o organizatie politica cu acest tip de mesaje). De remarcat ponderea mare de non-raspunsuri (aprox. un sfert) inregistrate si la aceasta Intrebare, ceea ce ar putea indica faptul ca exista o cunoastere slaba a mesajelor partidelor politice.

Rezultatele detaliate ale studiului

Sursa foto: <https://telaviv.mae.ro/>

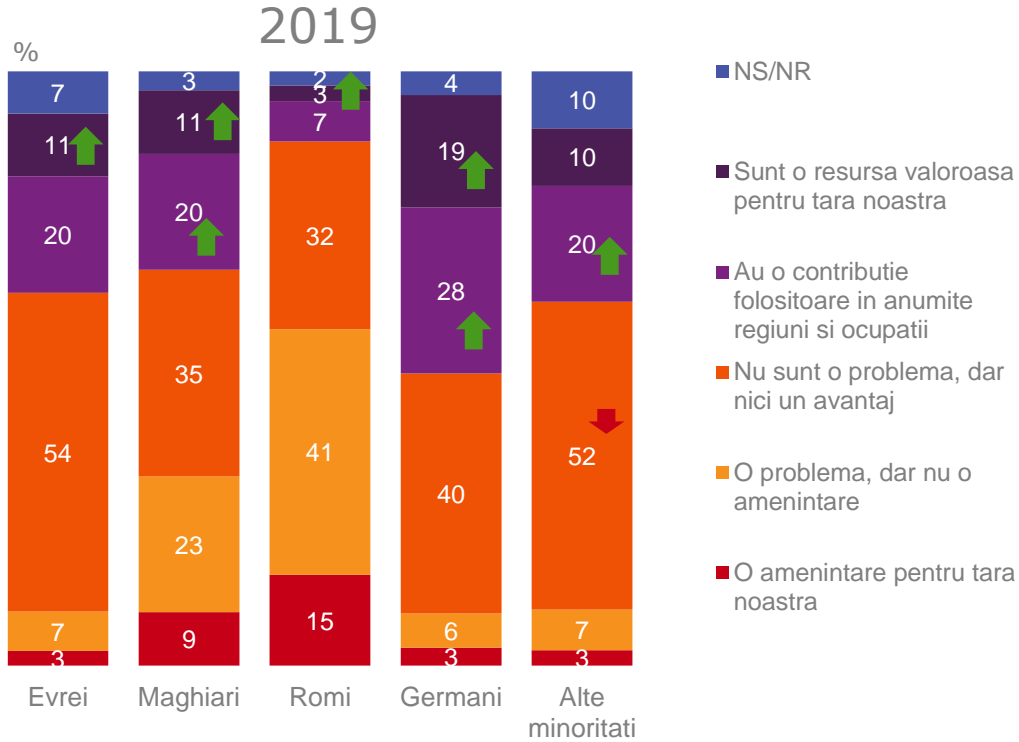

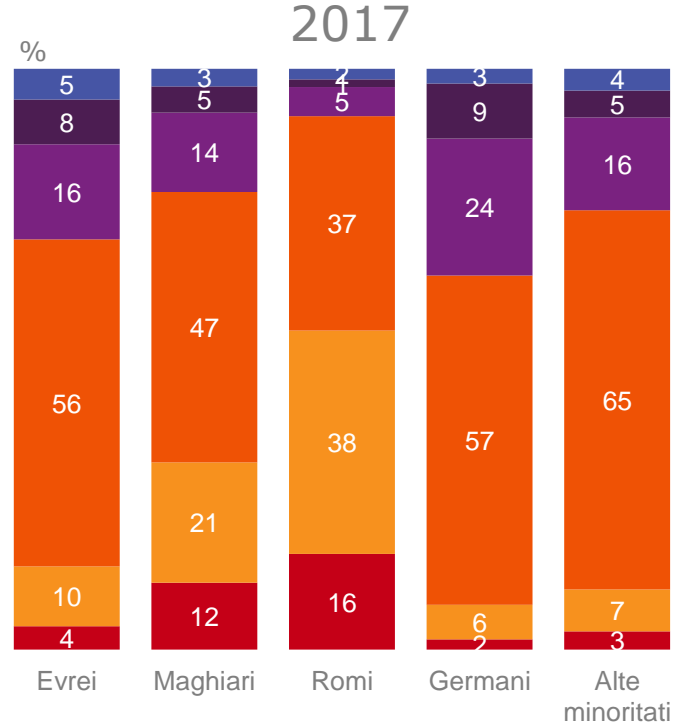
**Perceptii despre
minoritatile etnice
si
refugiati**

Perceptia generala despre minoritati

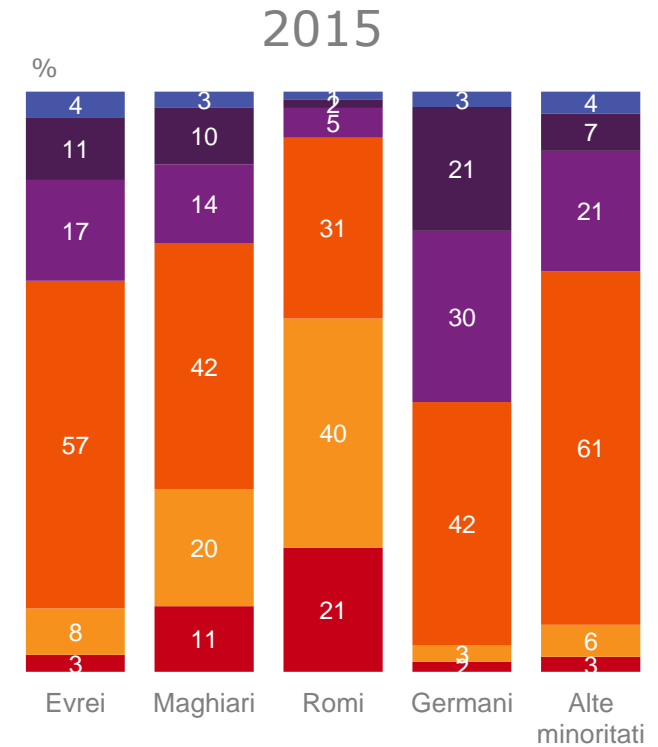
In 2019, fata de anii precedenti, germanii, maghiarii, si alte minoritati sunt valorizati intr-o mai mare masura: fie pentru ca au o contributie folositoare in comunitatile (regionale sau profesionale) din care fac parte, fie reprezinta o resursa valoroasa pentru tara noastra. Evreii sunt perceptuti ca avand o contributie folositoare la nivel regional sau ocupational semnificativ mai mare decat in anii anteriori. Perceptia despre romi insa este mai putin pozitiva: sunt semnificativ mai putin valorizati ca in 2017, dar sunt mai putin vazuti neutru (ca nefiind o problema sau un avantaj).

Baza: 1000 respondenti

Baza: 1014 respondenti

Baza: 1016 respondenti

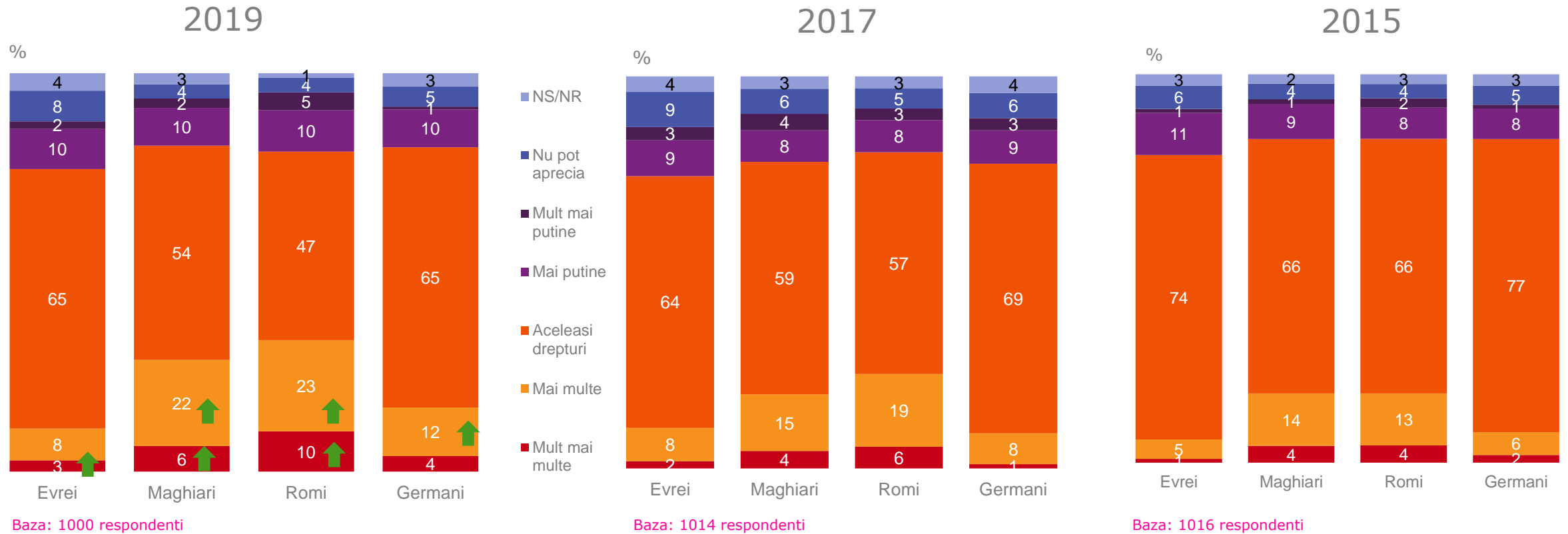
↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val

↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Mod de citire: comparativ cu anul 2017, in 2019, semnificativ mai putini respondenti considera ca evreii reprezinta o resursa valoroasa pentru tara noastra.

Drepturile minoritatilor in raport cu populatia majoritara

Majoritatea respondentilor considera ca minoritatile din Romania au aceleasi drepturi ca populatia majoritara, cu toate ca se observa o scadere semnificativa a acestui indicator pentru toate minoritatile din 2015 pana in prezent. 1 din 10 respondenti considera, insa, ca principalele minoritati (romi, maghiari, evrei, germani) au mai multe drepturi decat populatia majoritara.

Mod de citire: comparativ cu anul 2015 sau cu anul 2017, in 2019 semnificativ mai multi respondenti considera ca germanii au mai multe drepturi decat populatia majoritara.

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val
 ↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

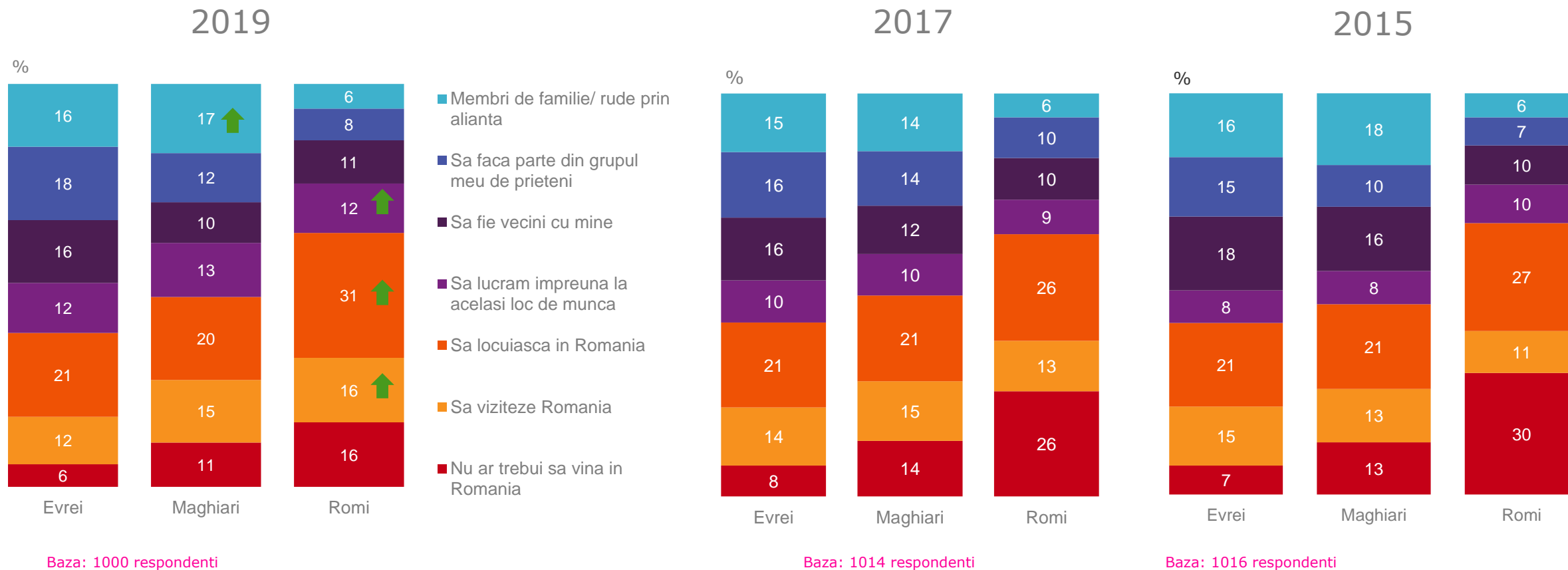

Distanta sociala fata de minoritati: proportii

In 2019, comparativ cu 2017, semnificativ mai multi respondenti ar accepta romi drept colegi de munca si maghiari in familie.

In ceea ce priveste evreii, comparativ cu 2015, mai multi respondenti i-ar accepta drept colegi de munca.

In plus, semnificativ mai putini respondenti sunt de parere ca maghiarii si romii nu ar trebui sa vina in Romania.

Mod de citire: comparativ cu 2017, in 2019 semnificativ mai putini respondenti considera ca romii nu ar trebui sa vina in Romania.

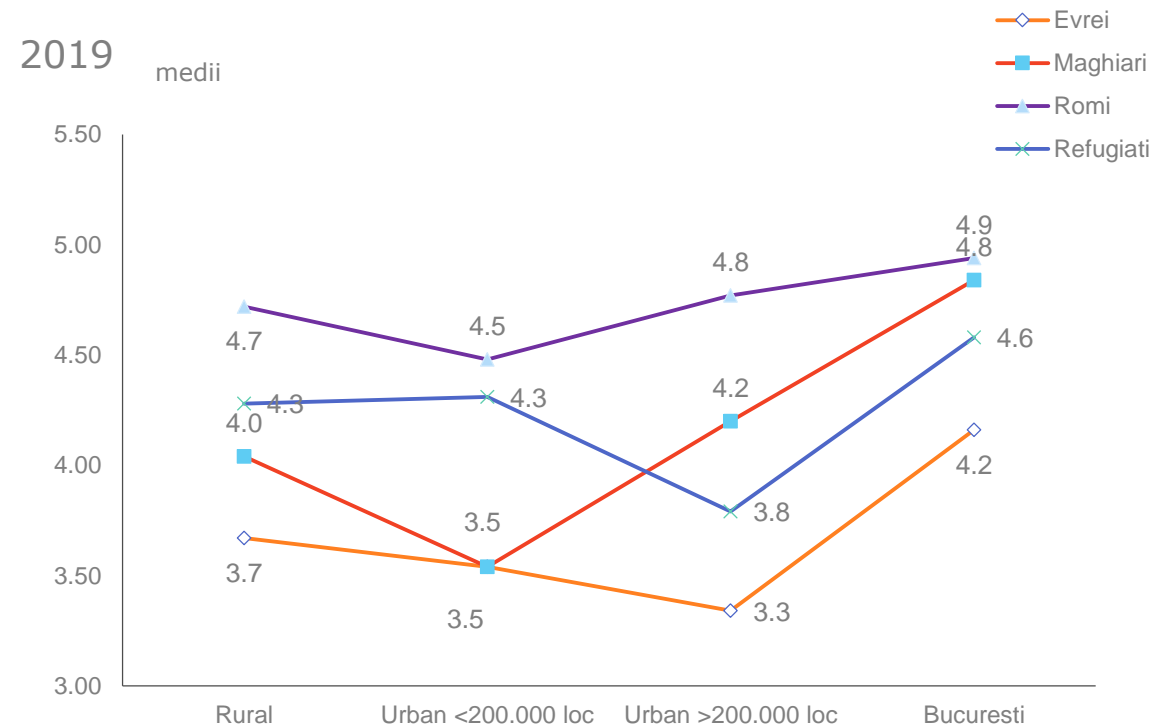
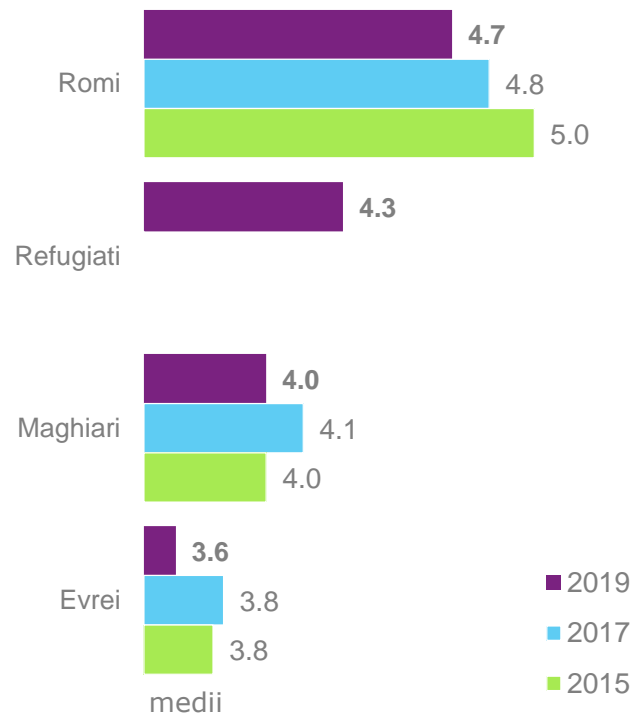
↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val

↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Distanta sociala fata de minoritati: scala

Romii au inregistrat in 2019, cel mai mare nivel al distantei sociale (4.7), situandu-se cu 1,1 puncte mai sus fata de evrei (3,6), care au obtinut cel mai bun scor pentru toleranta.

Cea mai mica toleranta fata de romi si maghiari se regaseste in Bucuresti, si in mediul urban cu peste 200.000 de locuitori. Cea mai mare toleranta este pentru maghiari si evrei in orasele de provincie, si pentru evrei si refugiati in orasele mici (sub 200.000 locuitori).

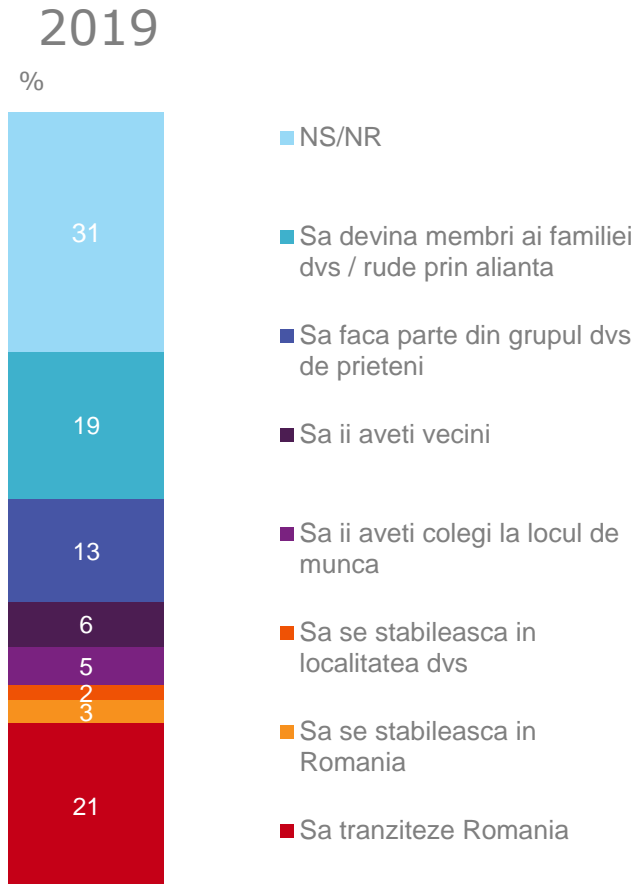

Baza 2019: 1000 respondenti
 Baza 2017: 1016 respondenti
 Baza 2015: 1014 respondenti

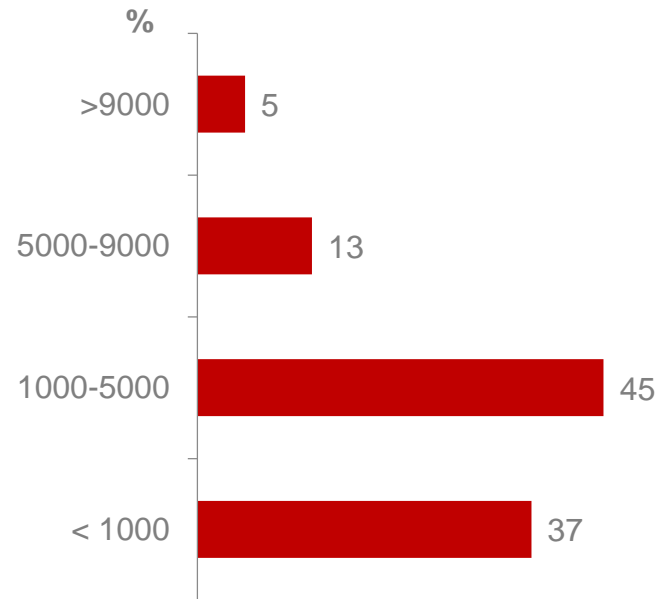
* Cu cat media este mai mare, cu atat distanta sociala este mai mare

Distanta sociala fata de refugiati

Romanii sunt relativ toleranti fata de refugiati, 8 din 10 au estimat un numar relativ scazut al acestora primiti de Romania in ultimii 4 ani (maxim 5000) si aproximativ jumatate (43%) i-ar accepta drept colegi de munca, vecini, prieteni sau in familie.

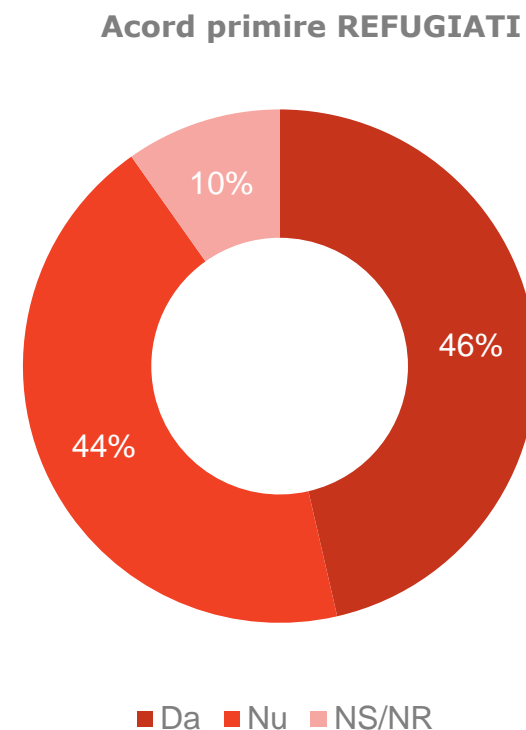
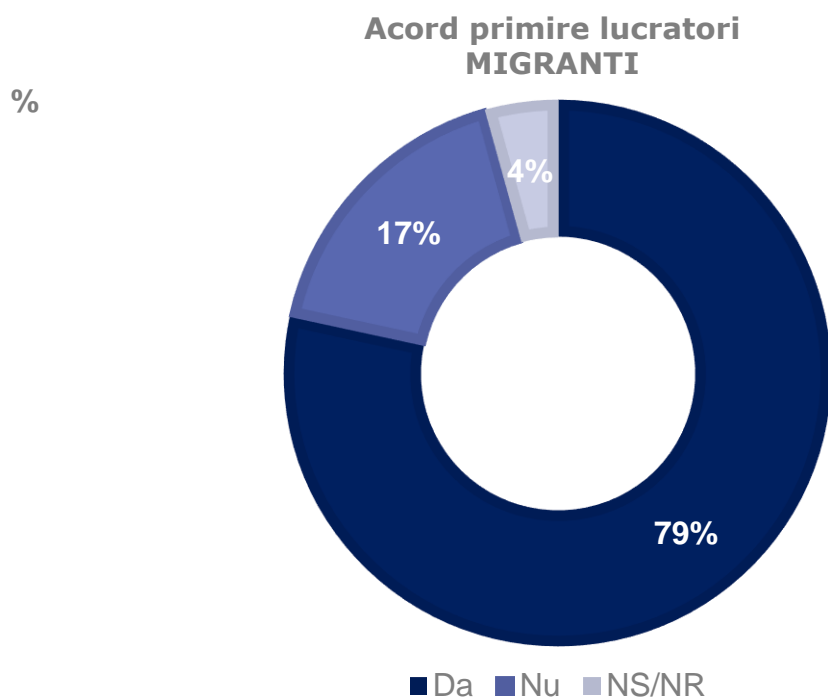
Nr estimativ de refugiati veniti in Romania in ultimii 4 ani

Baza 2019: 1000 respondenti

Perceptia despre imigranti si refugiatii

Trei sferturi dintre respondenti sunt de acord ca tara noastra sa primeasca lucratori migranti pentru anumite sectoare ale economiei, in timp ce parerile despre primirea refugiatilor sunt neconclusive. In plus, 8 din 10 respondenti considera ca Romania a primit mai putin de 5000 de refugiatii in ultimii 4 ani, ceea ce indica o anumita disponibilitate pentru acceptarea unui numar mai ridicat.

Baza 2019: 1000 respondenti

Perceptia despre evrei: afirmatii pozitive

In 2019 s-au inregistrat cresteri semnificative in randul celor care nu considera, comparativ cu 2017, ca evreii sunt o minoritate care are o relatie buna cu restul populatiei din Romania.

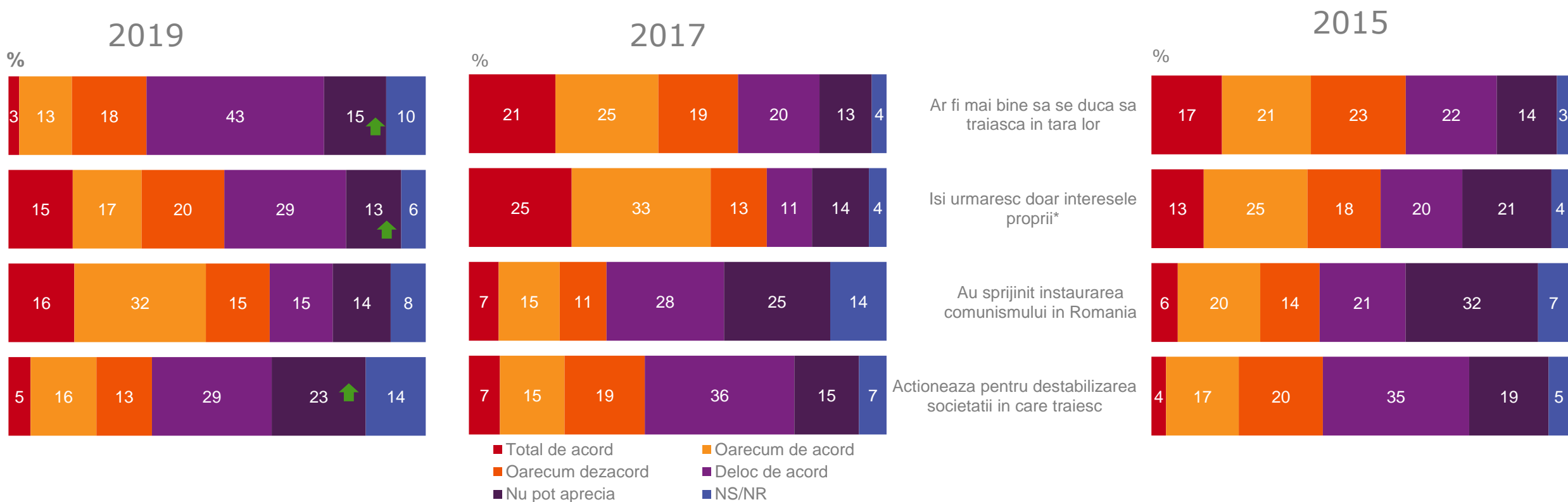

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val
 ↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Perceptia despre evrei: afirmatii negative

Desi sentimentul pozitiv nu creste, scade sentimentul negativ cu privire la faptul ca evreii nu actioneaza pentru destabilizarea societatii in care traiesc si nici nu au sprijinit instaurarea comunismului in Romania.

Totodata, creste numarul celor care cred ca evreii isi urmaresc doar propriile interese.

Baza: 1000 respondenti

Baza: 1014 respondenti

Baza: 1016 respondenti

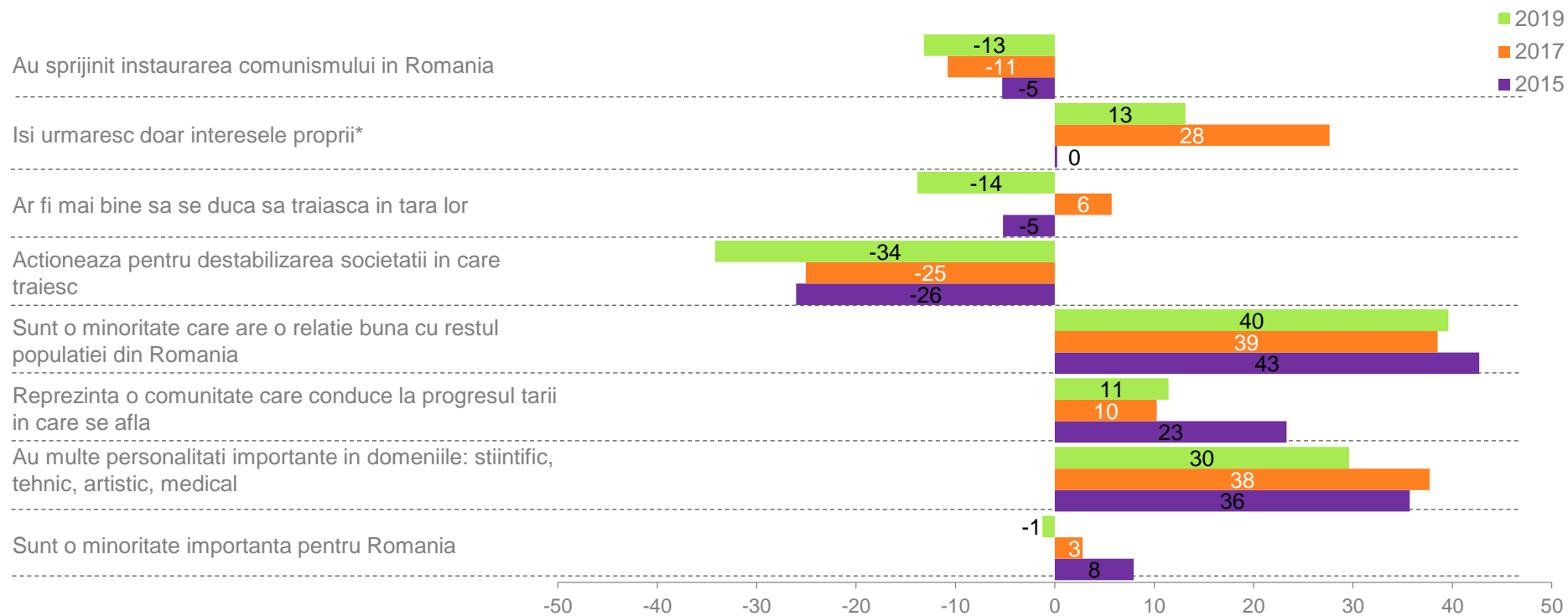
↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val

↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Q4. Daca ne referim acum doar la EVREI, in ce masura sunteti sau nu de acord cu urmatoarele afirmatii? (scala de la 1 la 5)

Perceptia despre evrei: Indicele opiniei dominante (IOD)

Imaginea pozitiva a romanilor despre evrei s-a diminuat din 2015 pana in 2019, iar cea negativa s-a mai atenuat pentru 3 din cele 4 afirmatii. A crescut numai ponderea respondentilor (cu 15 pp) care sunt de acord cu afirmatia ca evreii isi urmaresc doar interesele proprii.

Exemplu de citire a datelor: ponderea respondentilor care considera ca evreii sunt o minoritate importanta pentru Romania este cu 3 puncte mai mare decat ponderea celor care NU considera ca evreii sunt o minoritate importanta pentru Romania.

(IOD - Indicele Opiniei Dominante, formula de calcul: $(p^+ - p^-)(100 - p^0)/100$ in care p^+ =raspunsuri pozitive (total de acord + oarecum de acord), p^- =raspunsuri negative (deloc de acord + oarecum dezacord), si p^0 =numarul raspunsurilor neutre (Nu pot aprecia + NS/NR). IOD poate avea scoruri de la -100 la +100, valorile negative indicand o respingere a afirmatiei cuprinse in item, iar cele pozitive o aprobare a respectivei afirmatii. Cu cat IOD are o valoare mai apropiata de 100, cu atat opinia respectiva este mai larg impartasita in randul populatiei.)

Baza 2019: 1000 respondenti
Baza 2017: 1016 respondenti
Baza 2015: 1014 respondenti

Perceptii despre Holocaust

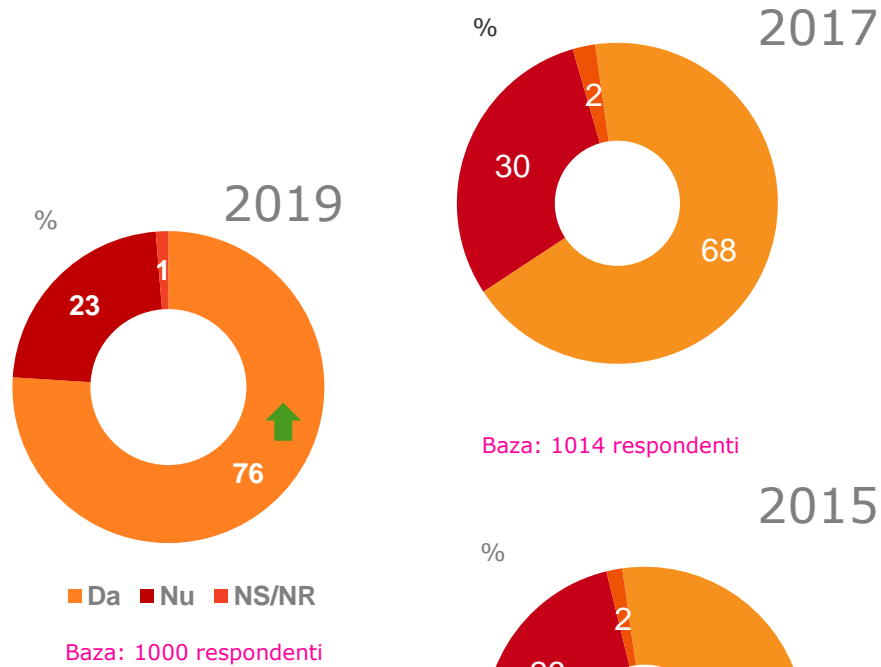

Holocaustul: grad de cunoastere

Semnificativ mai multe persoane au declarat in 2019 ca au auzit despre Holocaust.

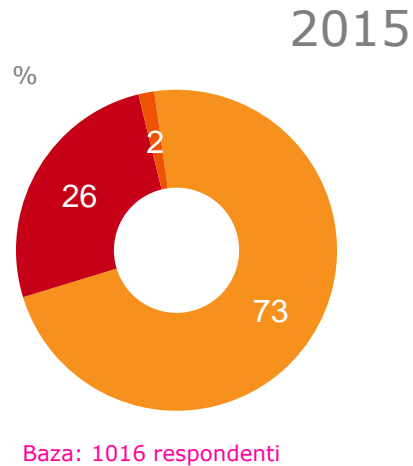
Cei mai multi romani care au auzit de Holocaust traiesc in mediul urban (mai ales in orase mari, cu peste 200.000 de locuitori) si au educatie superioara.

Grad de cunoastere Holocaust

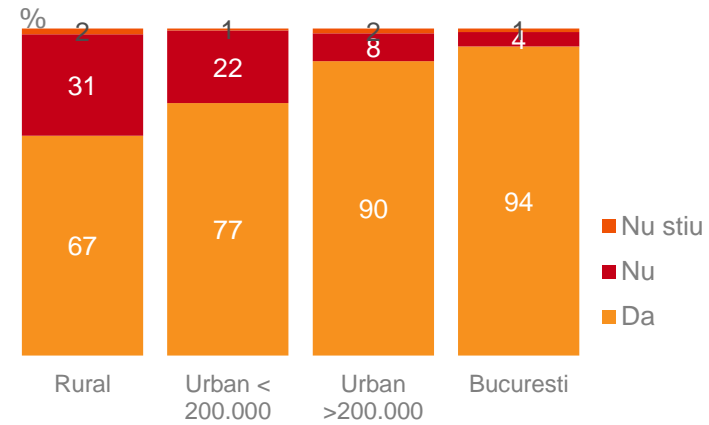
Baza: 1014 respondenti

Baza: 1000 respondenti

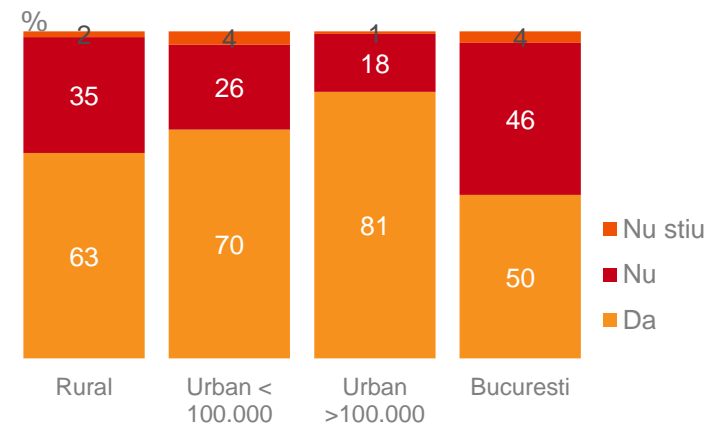

Baza: 1016 respondenti

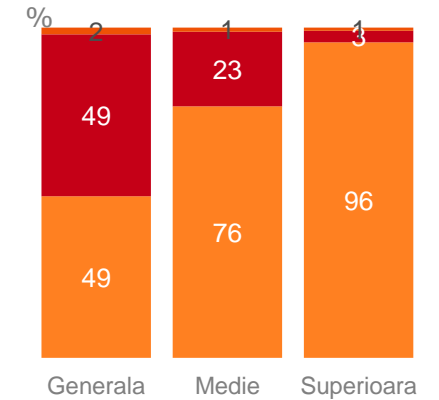
Rezidenta 2019*

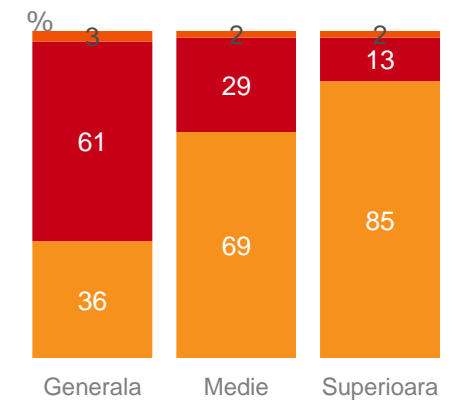
Rezidenta 2017

Educatie 2019

Educatie 2017

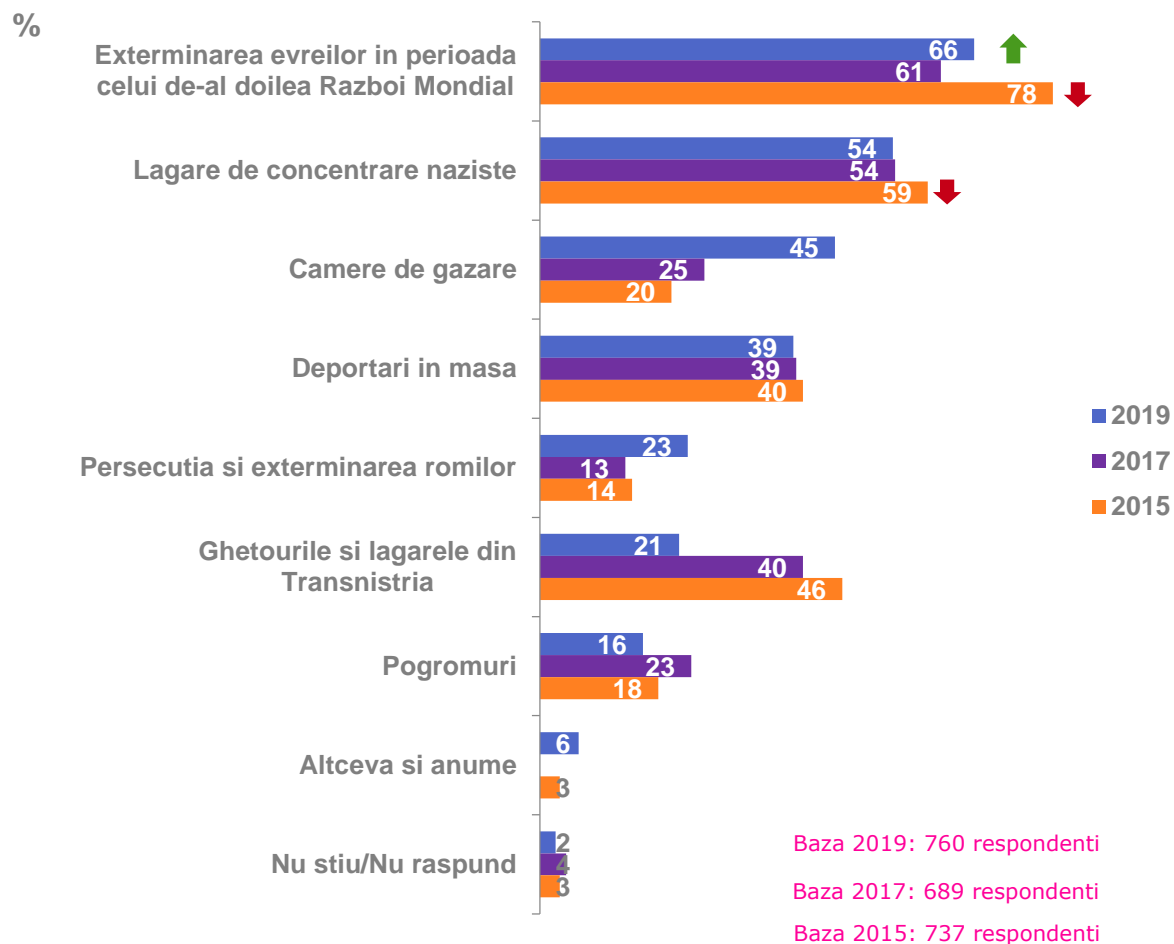

Baza: 1014 respondenti

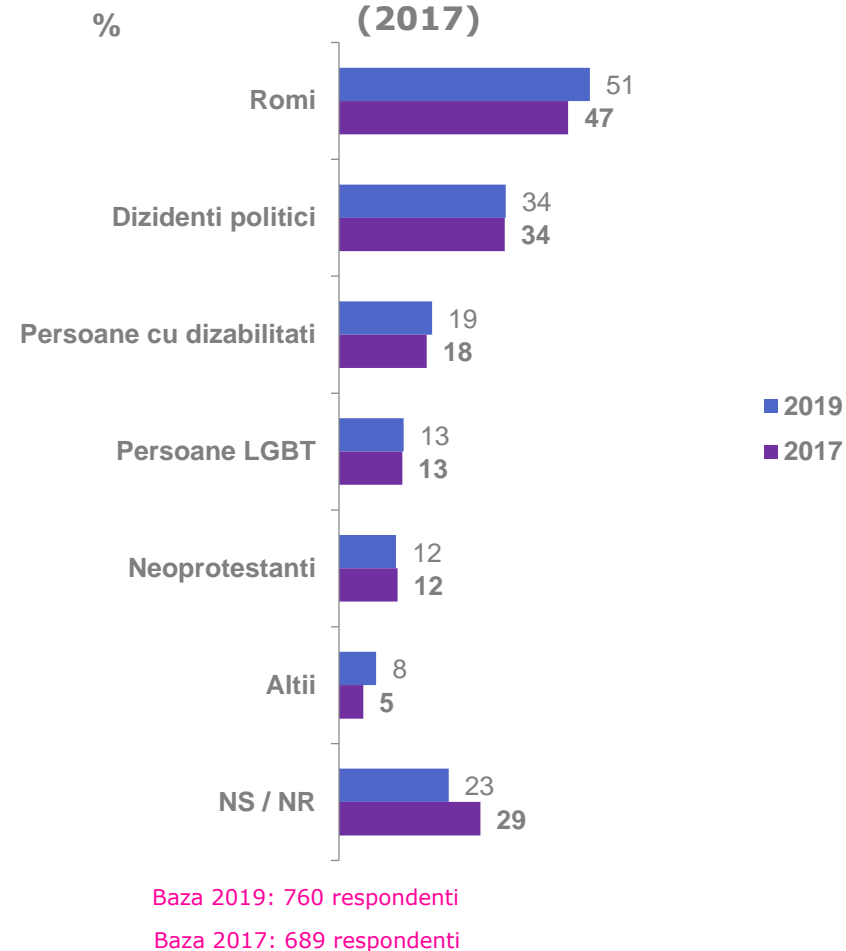
Holocaustul: asocieri si semnificatii

Cea mai puternica asociere cu Holocaustul in 2019 este exterminarea evreilor in perioada celui de-al doilea razboi mondial: semnificativ mai mare decat in 2017. Fata de anii anteriori inasa, respondentii au asociat Holocaustul in mai mare masura si cu alte crime: lagare de concentrare, camere de gazare, deportari in masa, persecutia romilor si a disidentilor politici.

Asocieri Holocaust

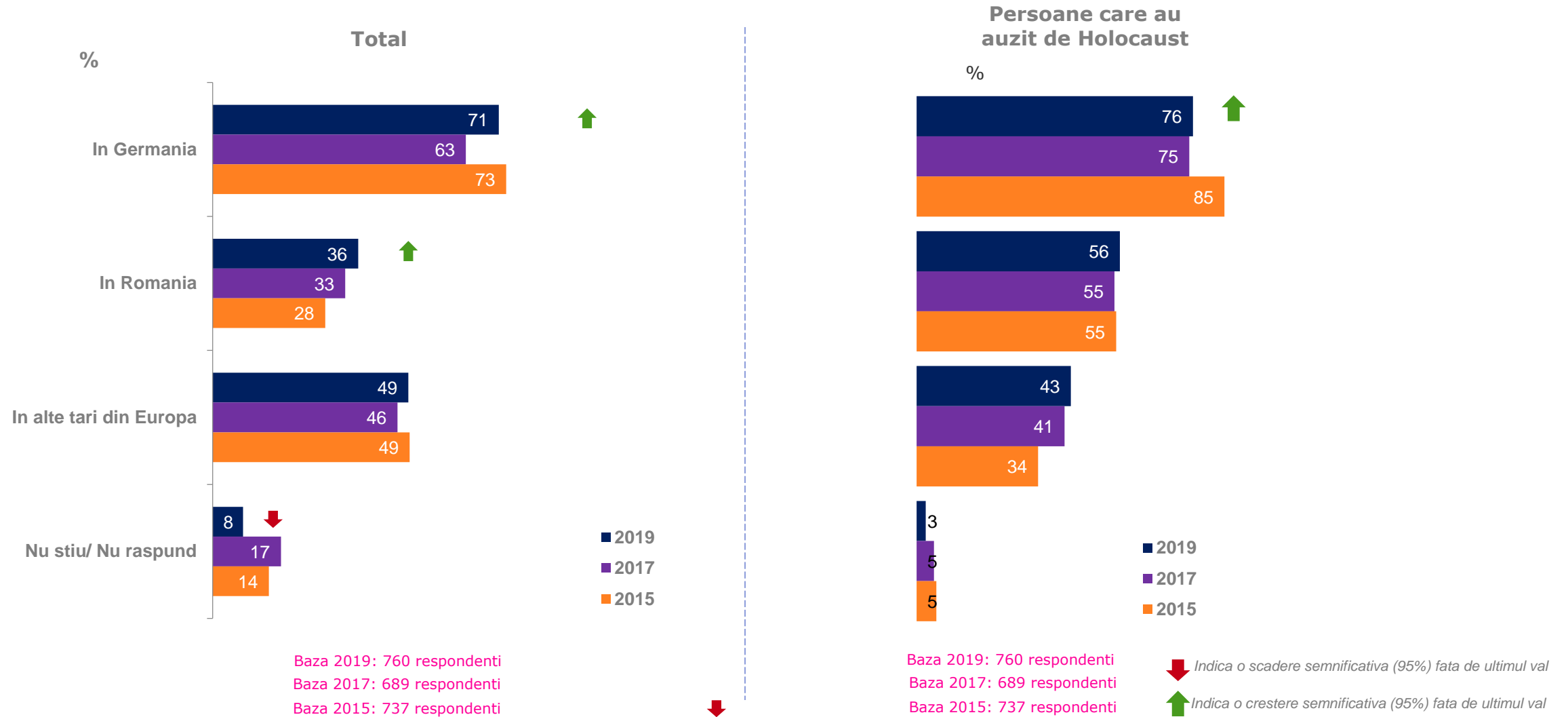

Alte victime ale Holocaustului (2017)

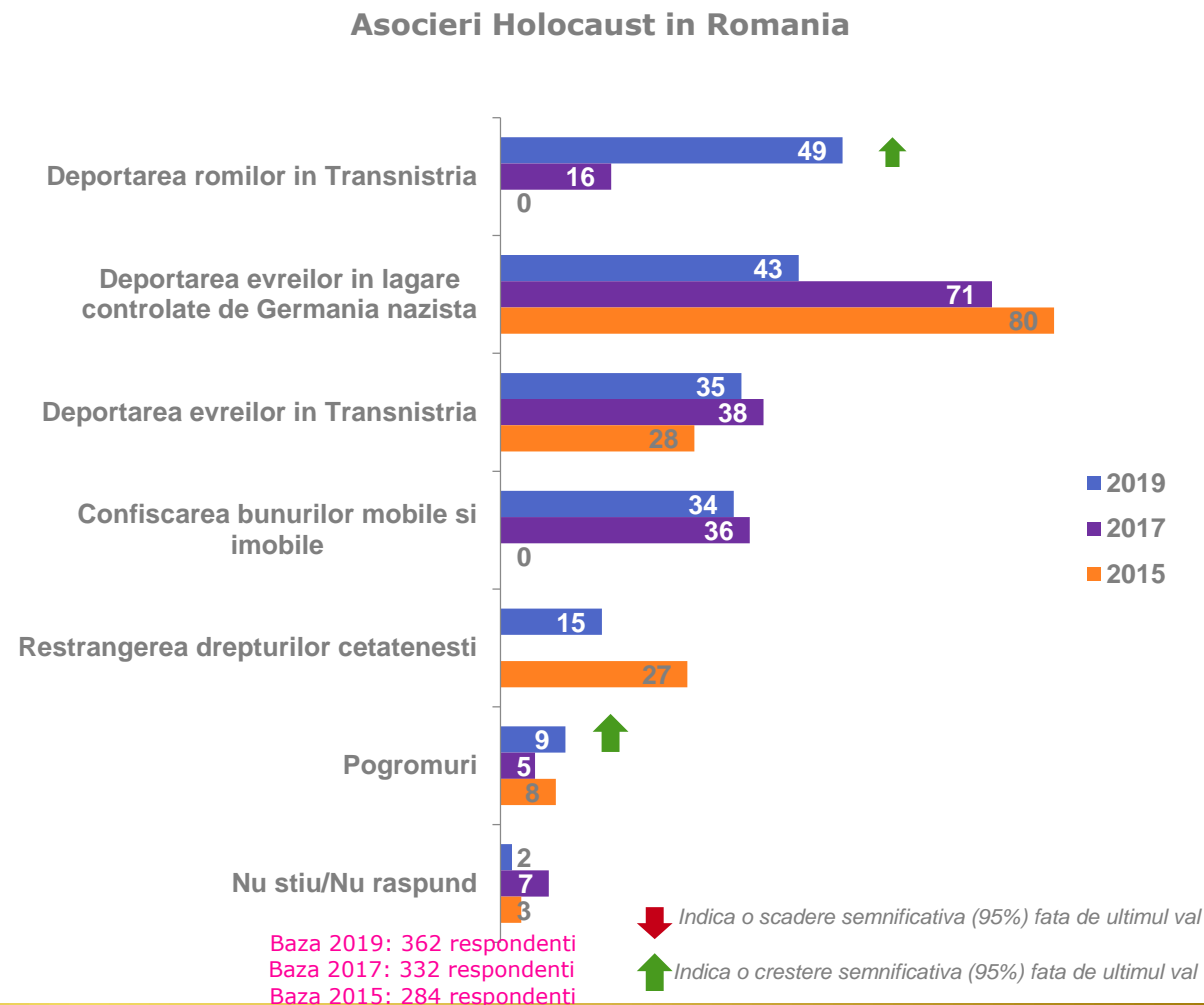
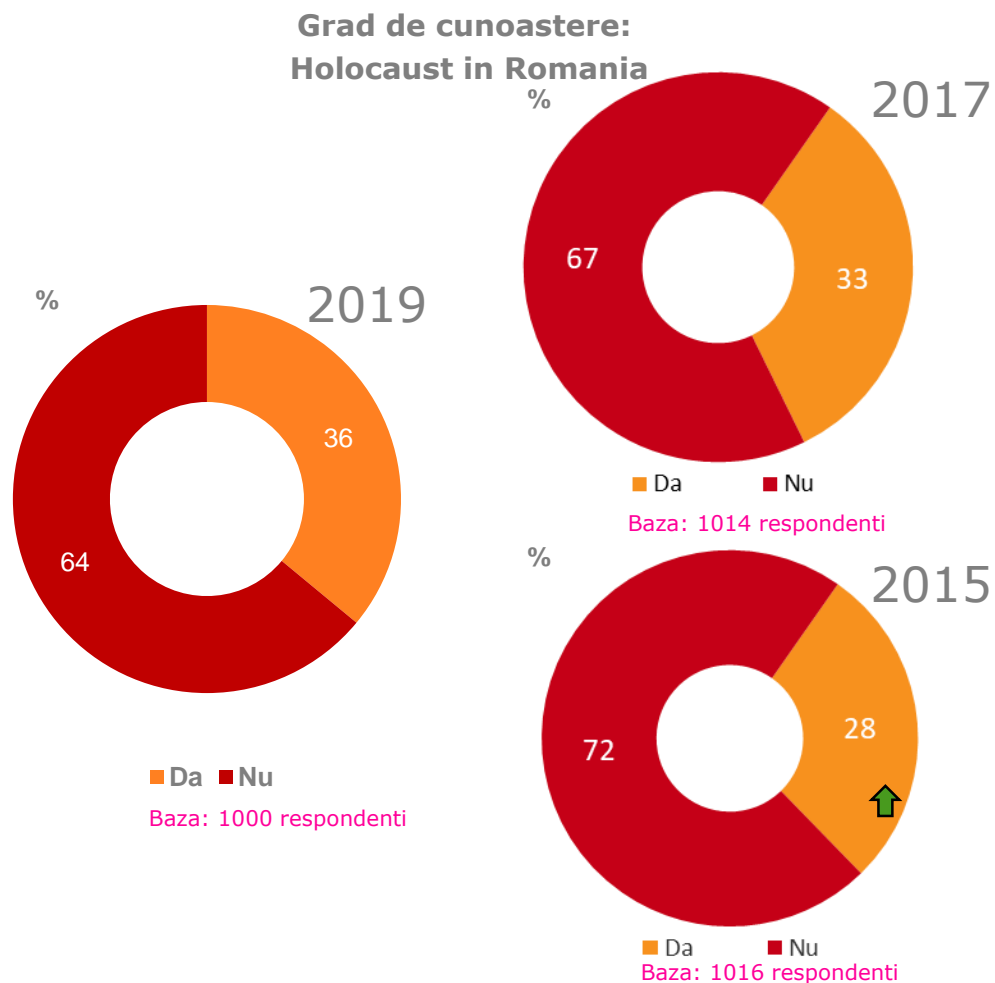
Holocaust: localizare

In 2019 aproximativ trei sferturi dintre respondenti localizeaza Holocaustul in Germania, semnificativ mai multi decat in 2017. Mai mult de o treime il localizeaza si in Romania, semnificativ mai multi decat in 2015.

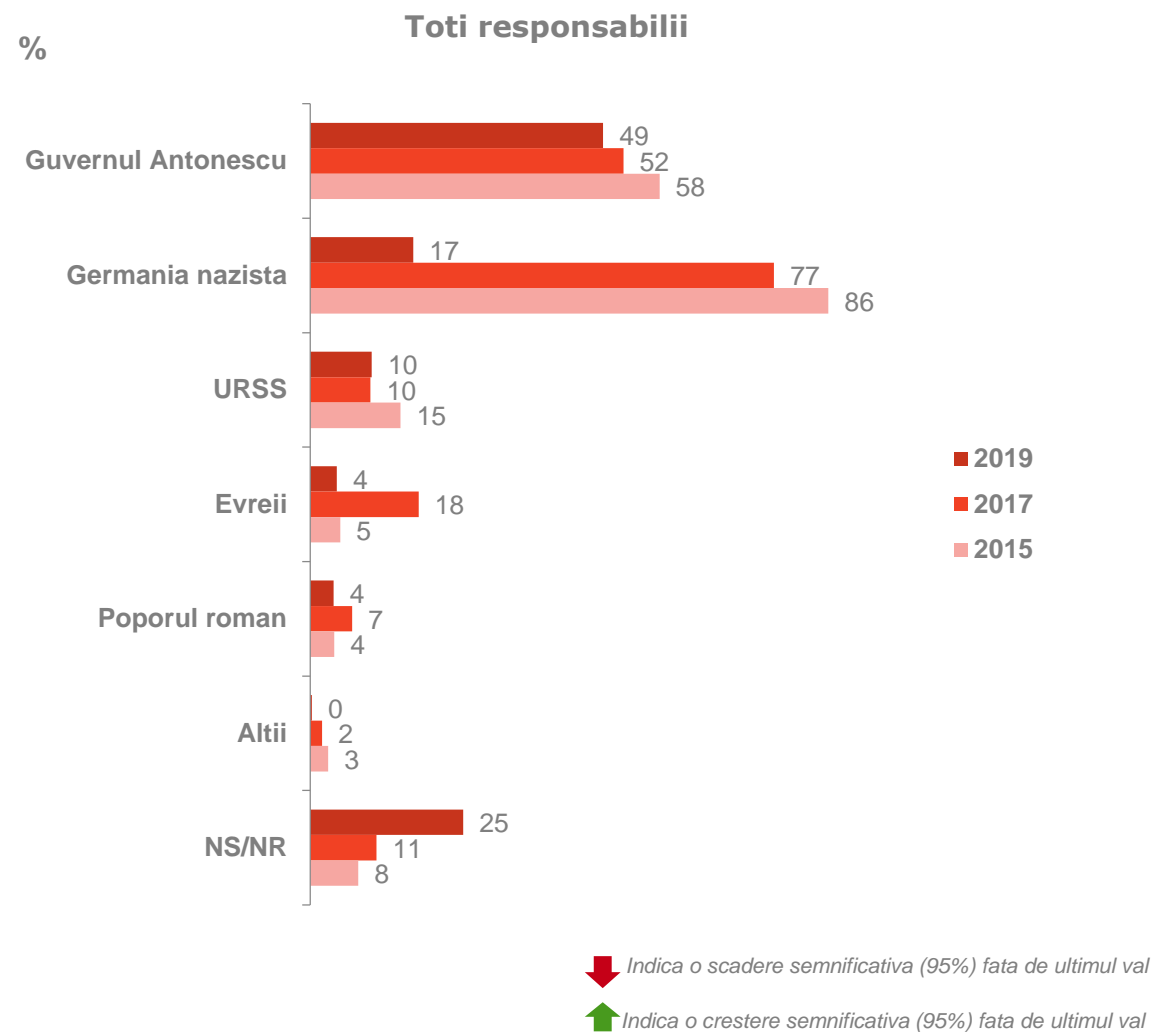
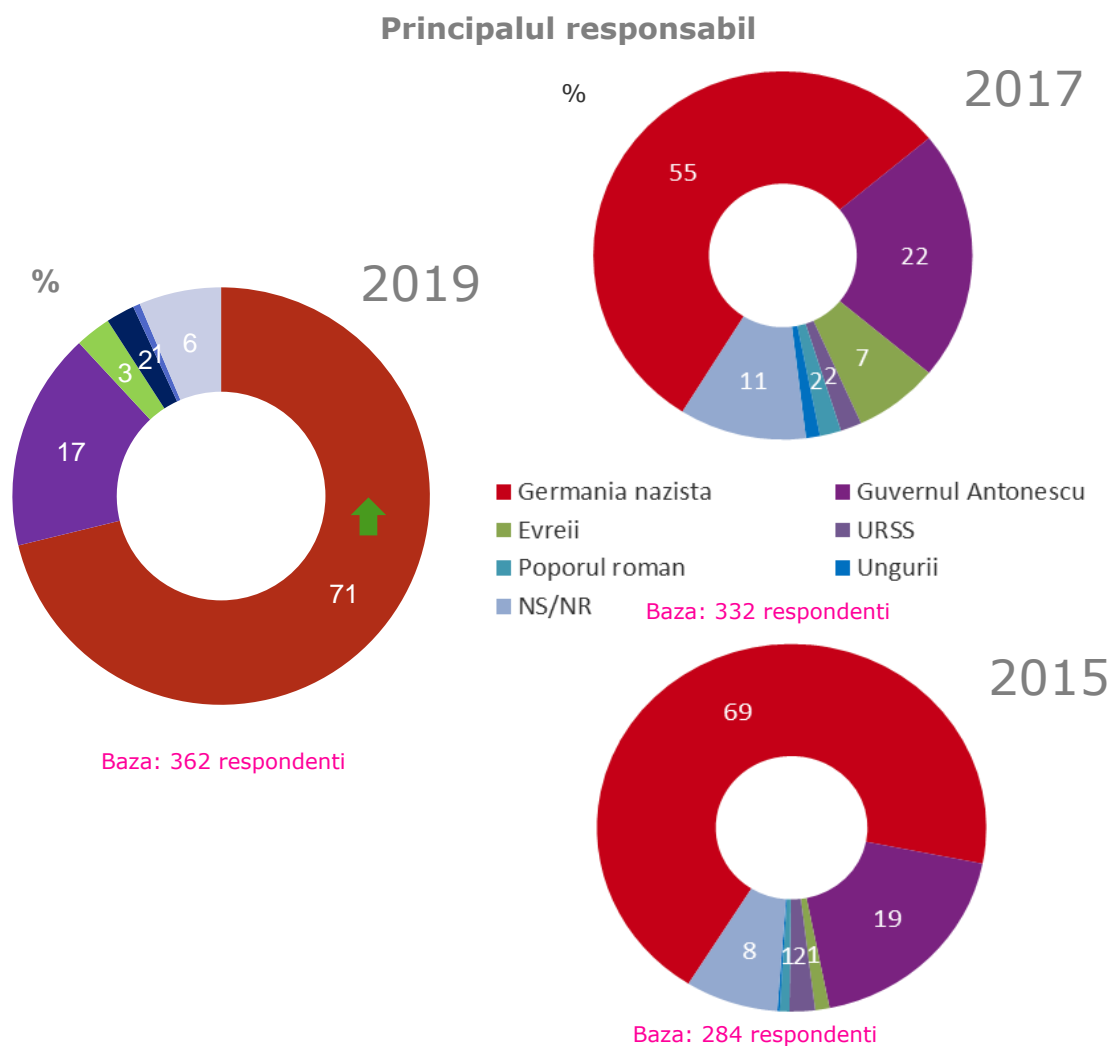
Holocaust in Romania: cunoastere si semnificatii

In 2019, comparativ cu 2017, semnificativ mai multi romani stiu despre istoria Holocaustului in Romania, si tot mai multi au aflat ca Holocaustul in Romania a insemnat atat deportarea evreilor si pogromuri. Istoria Holocaustului in tara noastra in ultimii 4 ani tinde sa ramana in perceptia publica mai mult ca fiind despre persecutiile unor minoritati etnice, decat restrangerea drepturilor (cetatenesti si la proprietate).

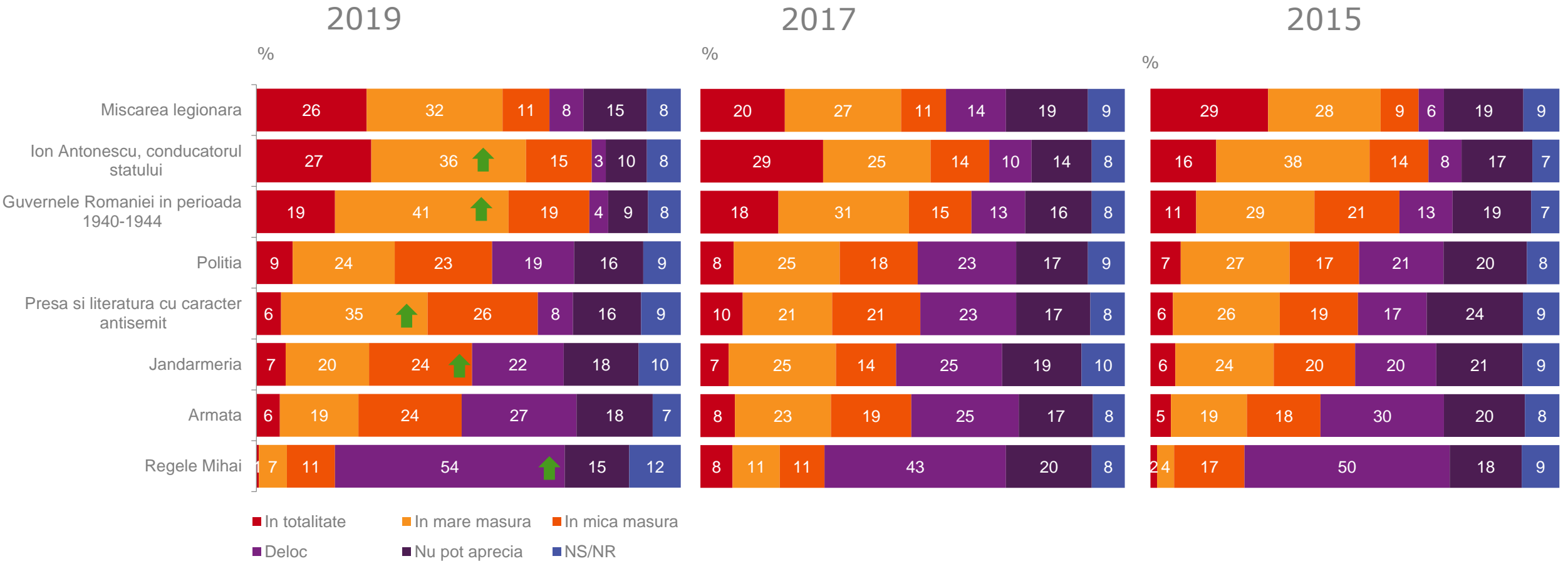
Holocaust in Romania: factori responsabili

Principalul responsabil pentru declansarea Holocaustului in Romania este Germania nazista, declarata intr-un procent semnificativ mai mult fata de 2017.

Holocaust in Romania: principalii responsabili

In 2019 s-au inregistrat cresteri semnificative, comparativ, mai ales cu anul 2017, in ceea ce priveste opinia conform careia Ion Antonescu, miscarea legionara, guvernele din 1990-1994 si intr-o anumita masura presa si literatura antisemita sunt responsabili pentru Holocaustul din Romania.

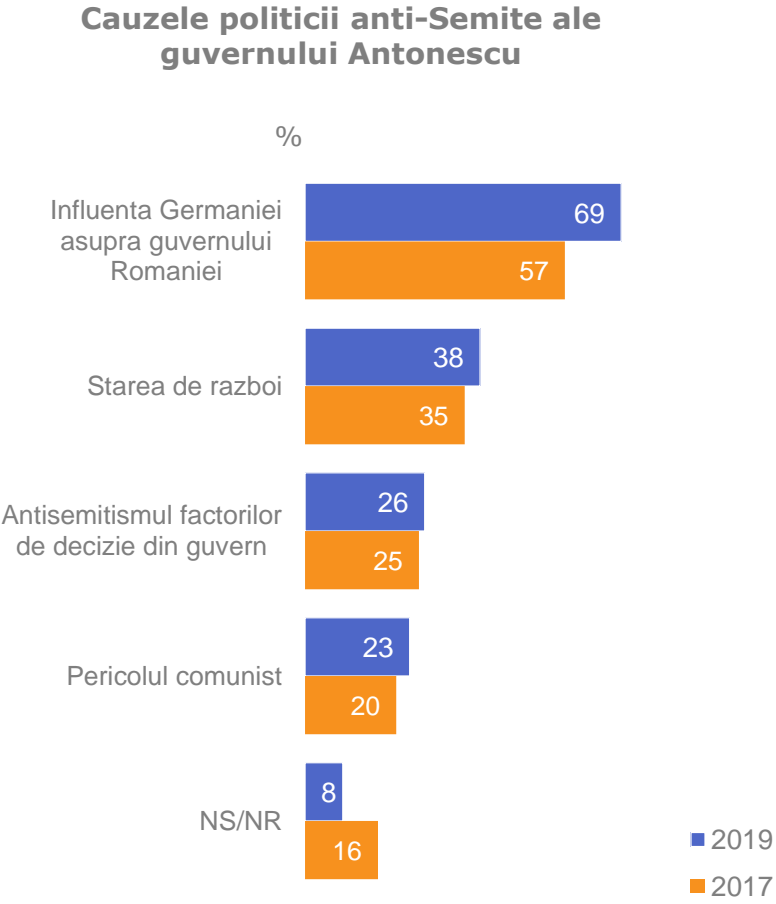
Baza: 362 respondenti

Baza: 332 respondenti

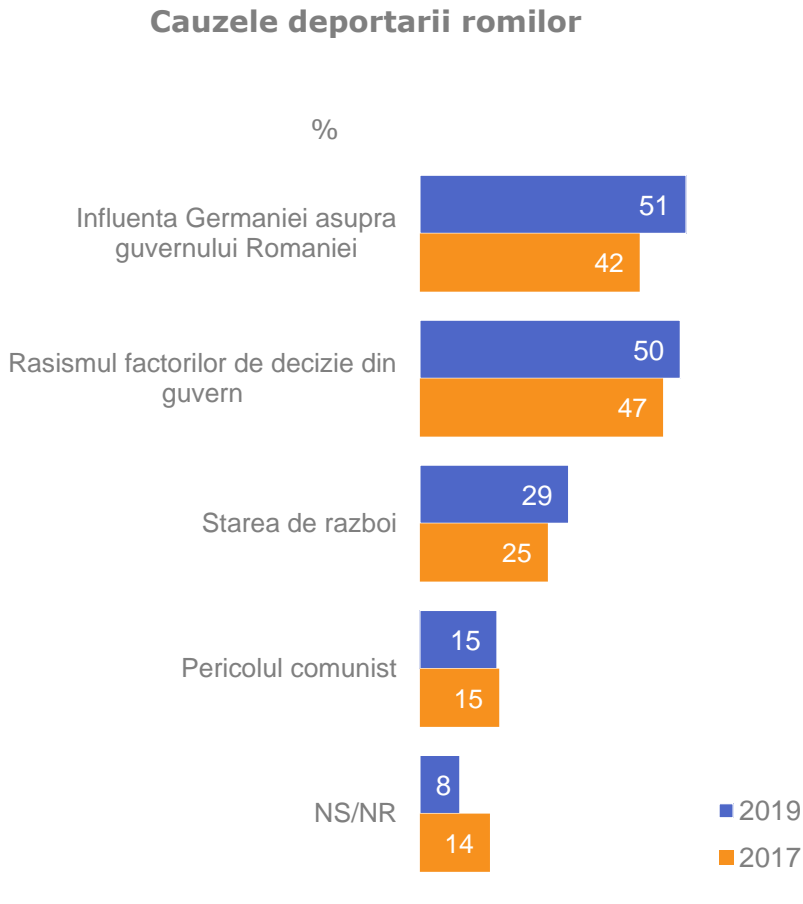
Baza: 284 respondenti

Holocaust in Romania: cauze percepute ale deciziei guvernului Antonescu

Politica antisemita a guvernului Antonescu este pusa majoritar in baza influentei Germaniei asupra guvernului. Deportarea romilor a fost atribuita rasismului factorilor de decizie si a influentei Germaniei asupra guvernului.

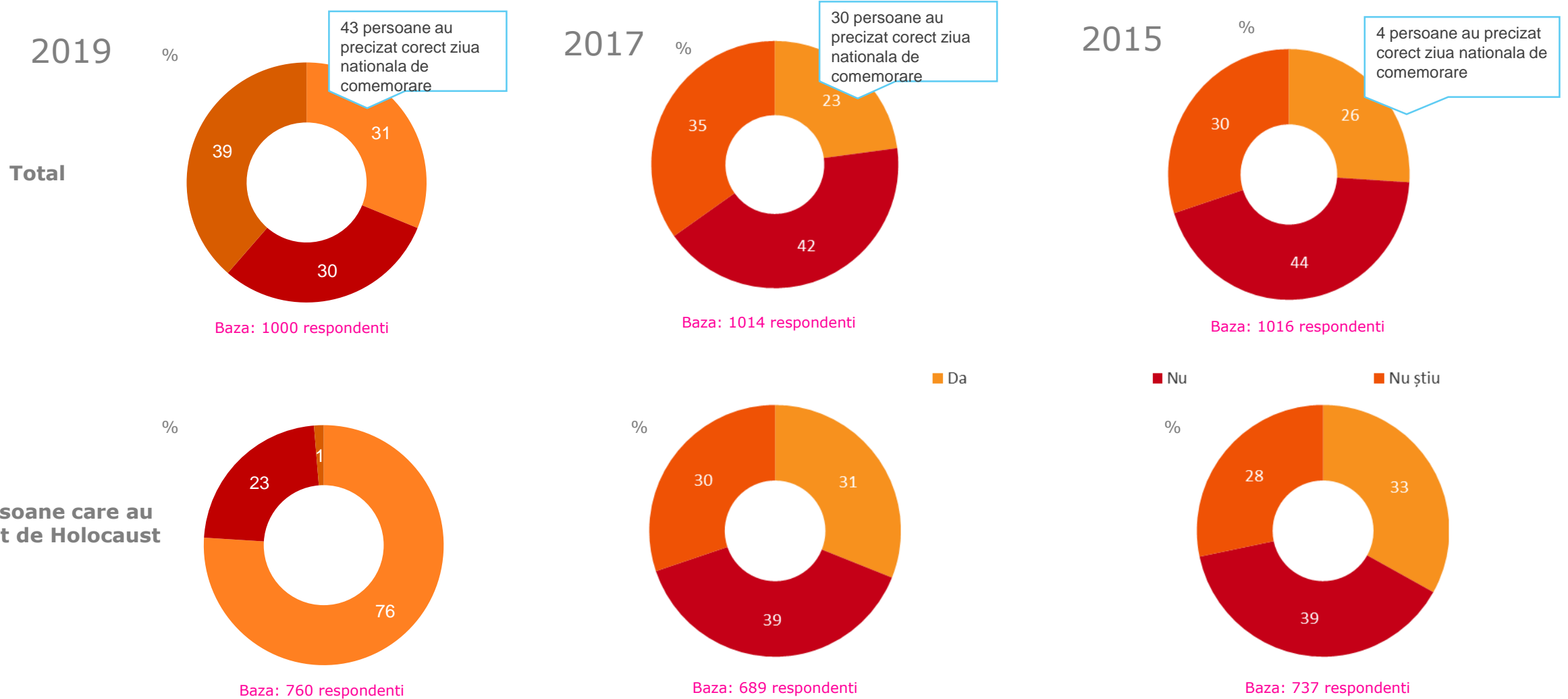
Baza 2019: 362 respondenti
Baza 2017: 332 respondenti

Baza 2019: 362 respondenti
Baza 2017: 332 respondenti

Holocaust in Romania: ziua de comemorare (1)

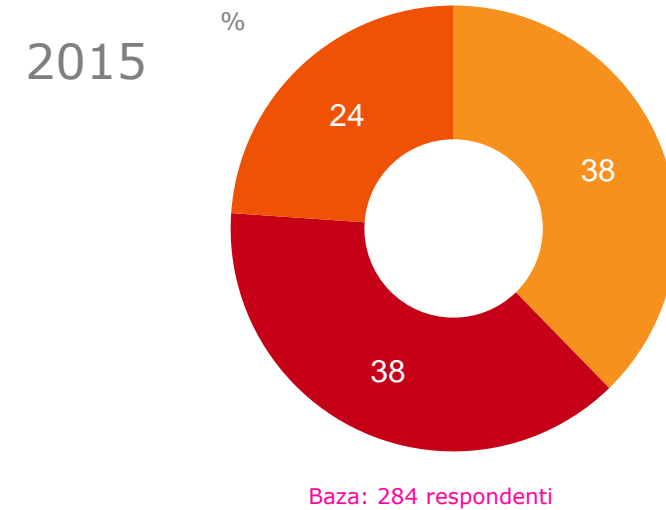
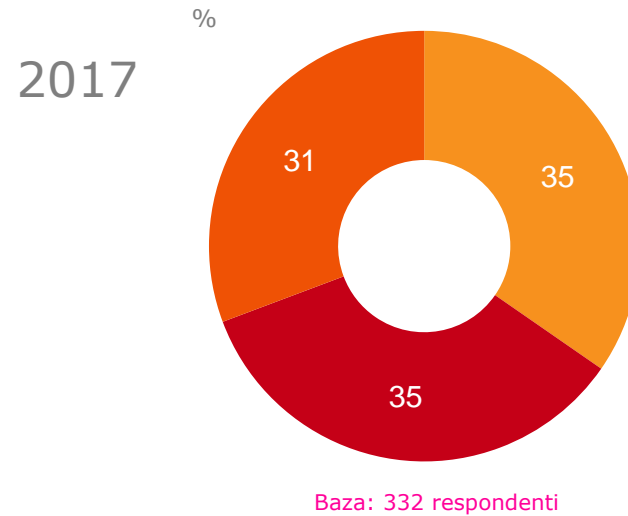
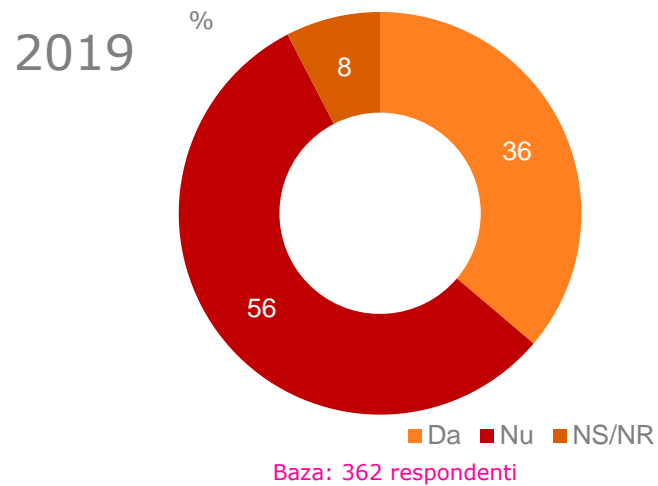
Trei sferturi dintre respondenti au auzit de Holocaust si unul din trei cunoaste faptul ca in Romania exista o zi nationala de comemorare a Holocaustului. Dintre acestea, 43 persoane stiu ca aceasta data este 9 Octombrie. Comparativ cu anii anteriori, aproximativ o treime dintre respondenti au stiut ca Holocaustul este comemorat in luna octombrie sau toamna*, desi nu au stiut data exacta.

Holocaust in Romania: ziua de comemorare (2)

Persoanele care stiu ca Holocaustul a avut loc si in Romania

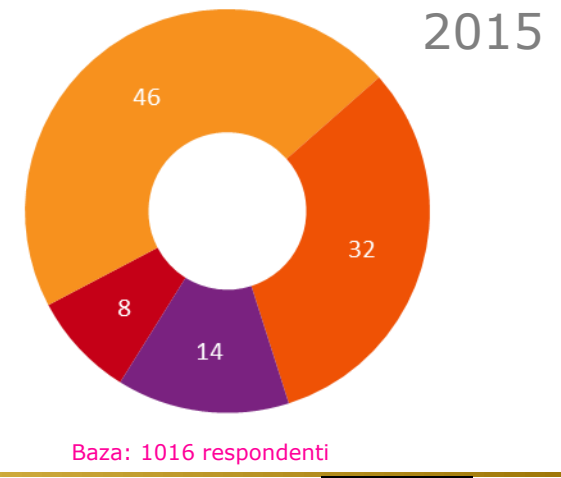
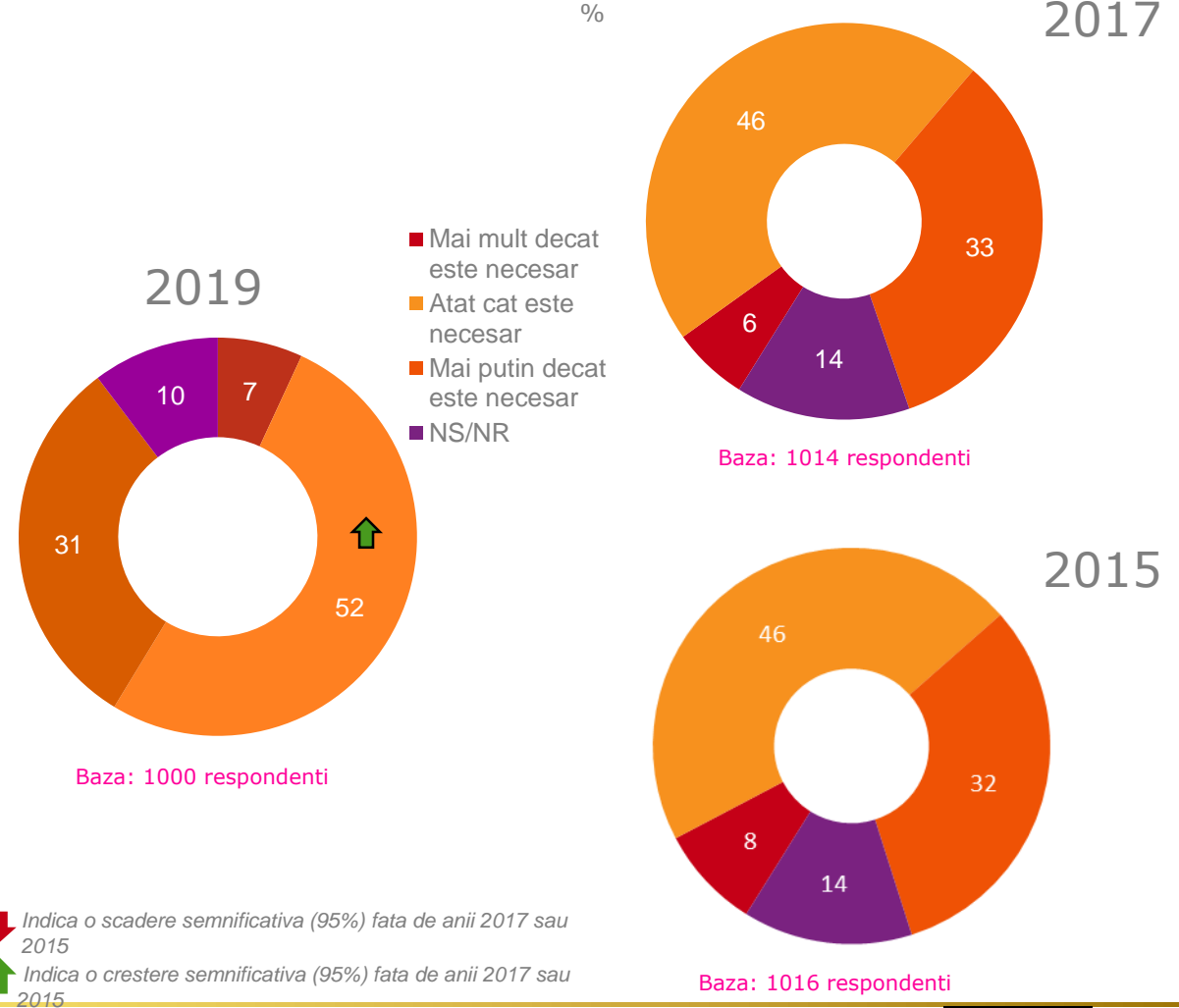
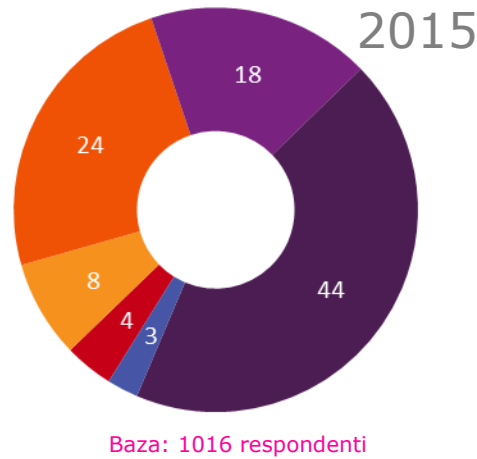
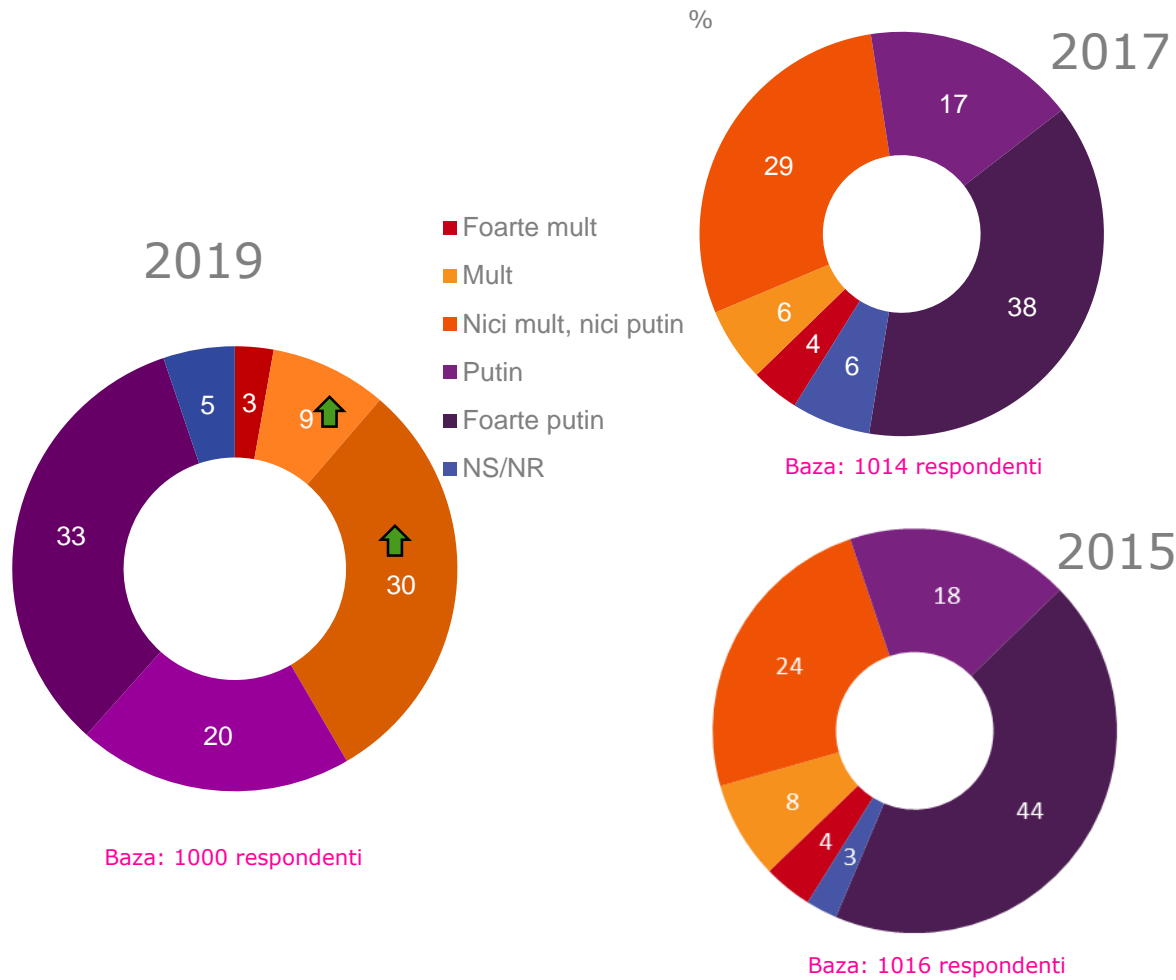
* Observatii metodologice si de interpretare a datelor:

1. Au existat confuzii intre diferite date de comemorare a evenimentelor legate de Holocaust: variante apropiate de 9 octombrie au fost: 8 sau 10 octombrie, sau 9 noiembrie cand este marcat Kristallnacht; cativa au mentionat chiar 27 ianuarie si 2 august.
2. Procentul mare al celor care raspuns afirmativ cu privire la cunoasterea existentei Holocaustului este dat si de faptul datele au fost culese la 2 saptamani dupa celebrarea Zilei de Comemorare a Holocaustului in Romania.

Holocaust in Romania: nivel de interes

Mai multi romani decat in 2017 au declarat ca sunt interesati mult de problema Holocaustului din Romania, iar o treime au un interes difuz fata de aceasta tema, comparativ cu 2015.

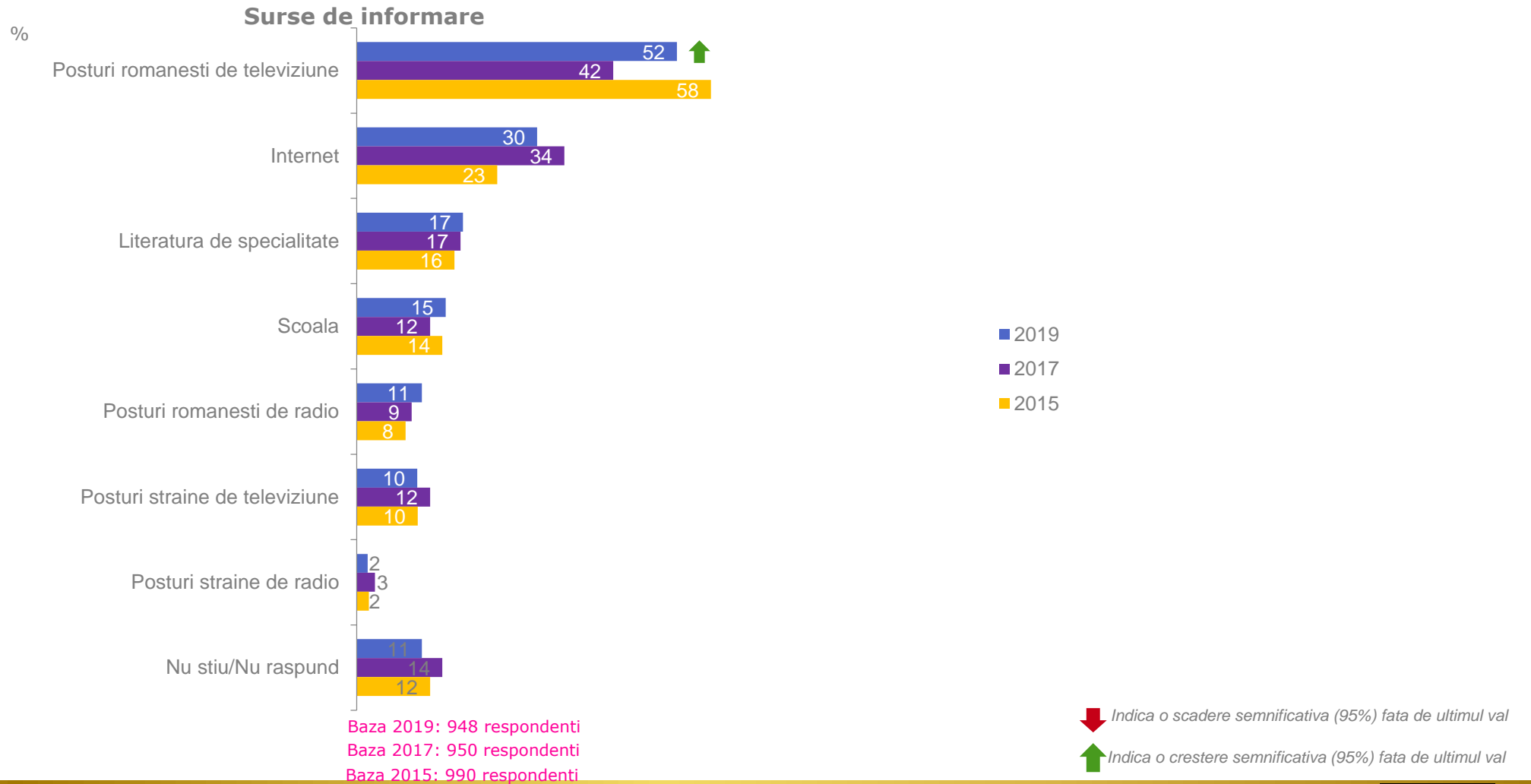
Mai mult decat in anii anteriori insa, jumatate din respondenti sunt de parere ca in Romania se discuta atat cat este necesar despre Holocaust. Cu toate acestea date factuale legate de Holocaust nu sunt cunoscute.

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de anii 2017 sau 2015
 ↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de anii 2017 sau 2015

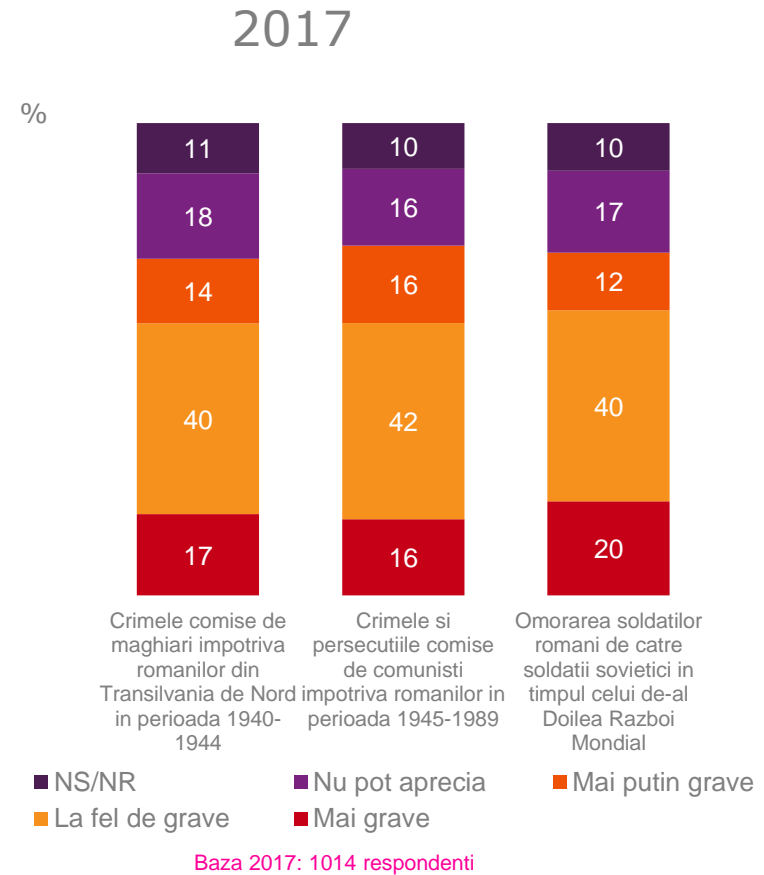
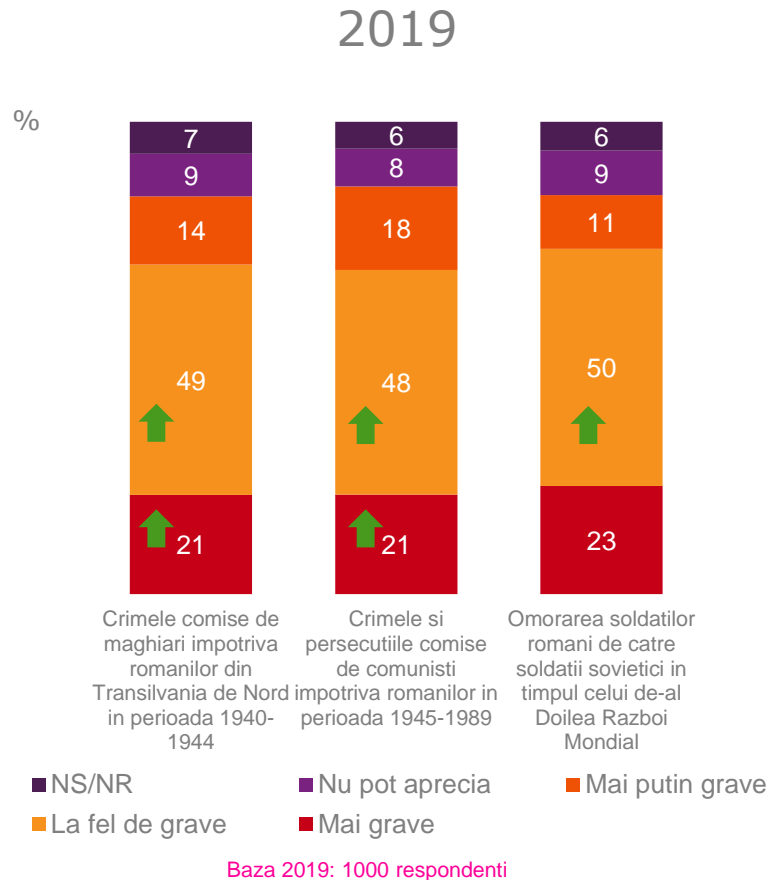
Holocaust in Romania: surse de informare

Principala sursa de informare cu privire la Holocaust o reprezinta posturile romanesti de televiziune si internetul, cu fluctuatii din 2015 pana in prezent. Cu toate acestea insa, televiziunea a castigat vizibilitate in randul respondentilor fata de 2017, iar internetul fata de 2015.

Holocaust in Romania: importanta perceputa in raport cu alte evenimente

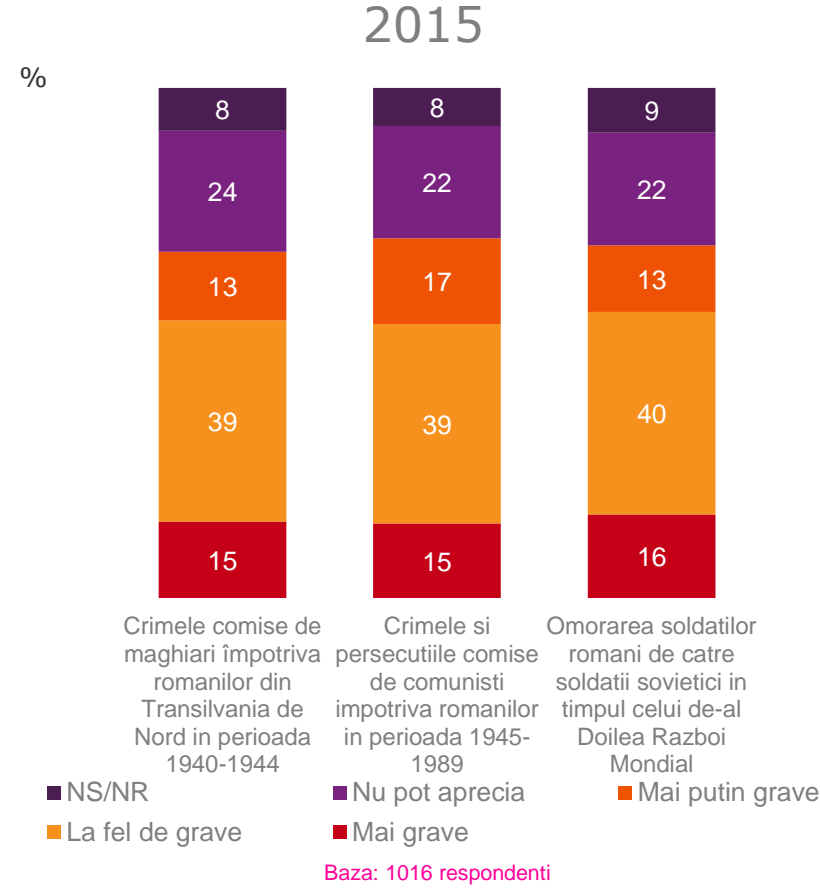
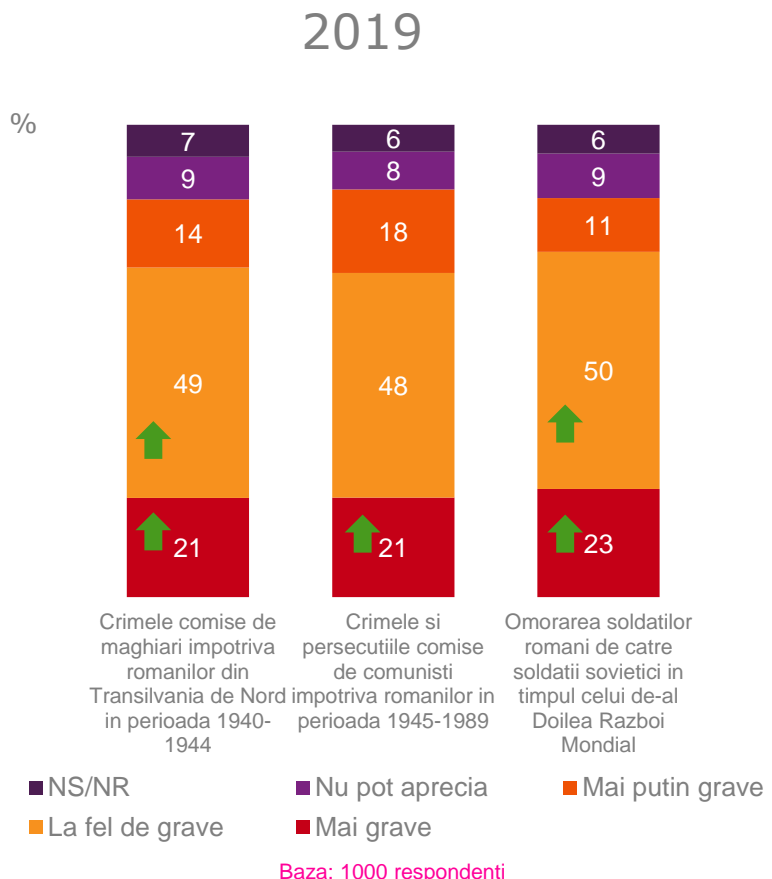
Datele inregistrate in 2019 sunt asemanatoare cu cele de acum 2 ani. Aproximativ trei sferturi dintre respondenti considera ca episoadele violente din istoria postbelica a Romaniei sunt cel putin la fel de grave precum Holocaustul.

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val
↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Holocaust in Romania: importanta perceputa in raport cu alte evenimente

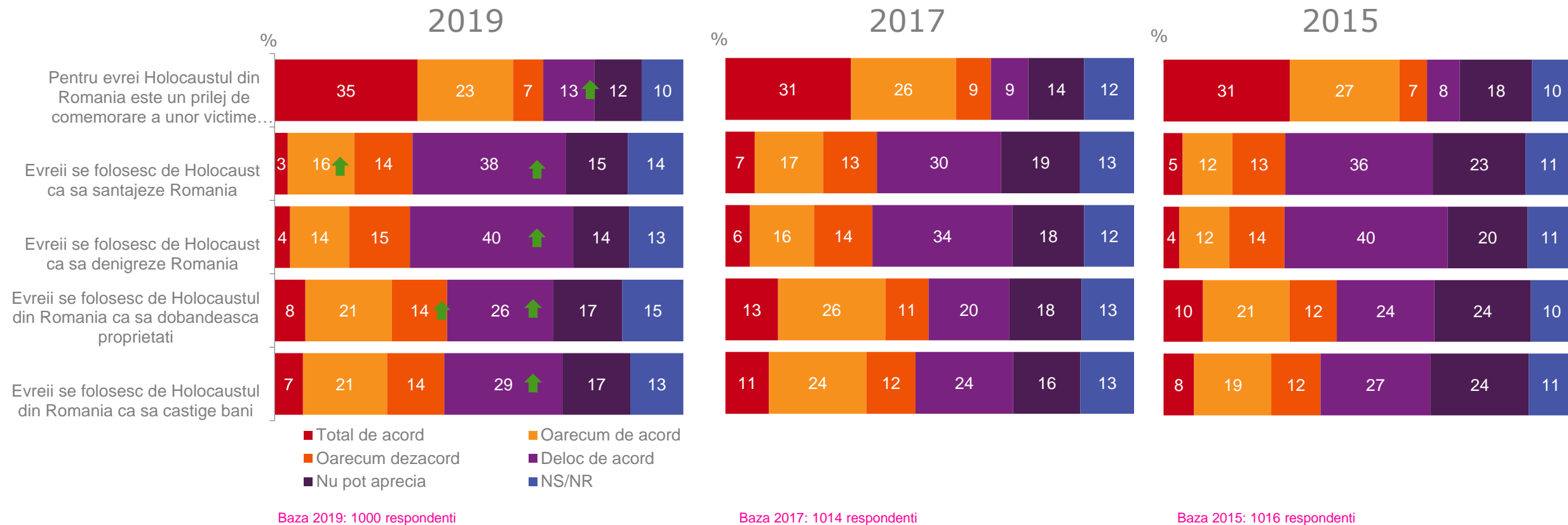
Datele inregistrate in 2019 indica diferente semnificativ mai mari comparativ cu 2015 in ceea ce priveste perceptia gravitatii evenimentelor postbelice comparate cu Holocaustul.

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val
↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

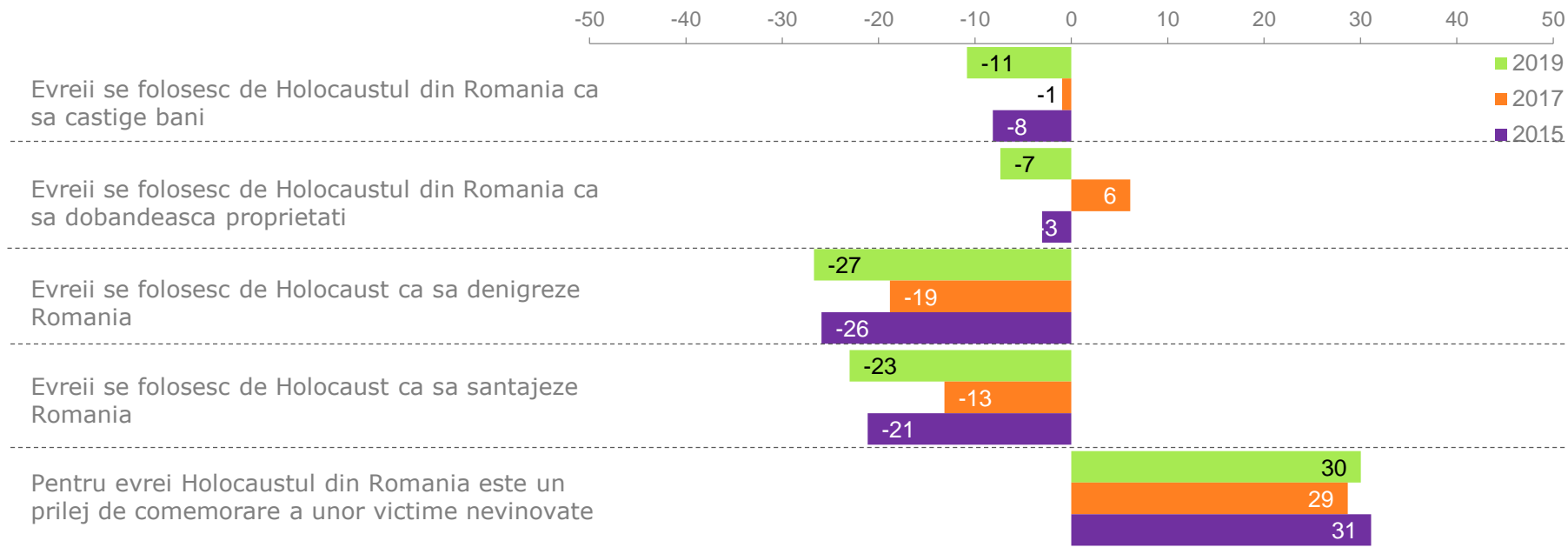
Perceptia despre evrei si Holocaust

In 2019, un numar semnificativ mai mare de romani considera ca evreii folosesc pretextul Holocaustului pentru a castiga bani si proprietati, precum si pentru a denigra si santaja Romania. Cu toate acestea, peste jumatate dintre respondenti sustin ca Holocaustul in Romania este un prilej pentru evrei de comemorare a victimelor.

Perceptia despre evrei si Holocaust: Indicele opiniei dominante (IOD)

Imaginea pozitiva a romanilor despre evrei si Holocaust a stagnat la aproximativ 30 puncte procentuale, din 2015 pana in prezent. Imaginea negativa insa a trecut cu 2-3 puncte procentuale peste valorile din 2015.

Exemplu de citire a datelor: ponderea romanilor care sustin ca evreii se folosesc de Holocaust ca sa denigreze Romania este mai mica cu 19 puncte procentuale decat ponderea celor care NU sunt de acord cu faptul ca evreii se folosesc de Holocaust ca sa denigreze tara.

(IOD - Indicele Opiniei Dominante, formula de calcul: $(p^+ - p^-)(100 - p^0)/100$ in care p^+ =raspunsuri pozitive (total de acord + oarecum de acord), p^- =raspunsuri negative (deloc de acord + oarecum dezacord), si p^0 =numarul raspunsurilor neutre (Nu pot aprecia + NS/NR). IOD poate avea scoruri de la -100 la +100, valorile negative indicand o respingere a afirmatiei cuprinse in item, iar cele pozitive o aprobare a respectivei afirmatii. Cu cat IOD are o valoare mai apropiata de 100, cu atat opinia respectiva este mai larg impartasita in randul populatiei.)

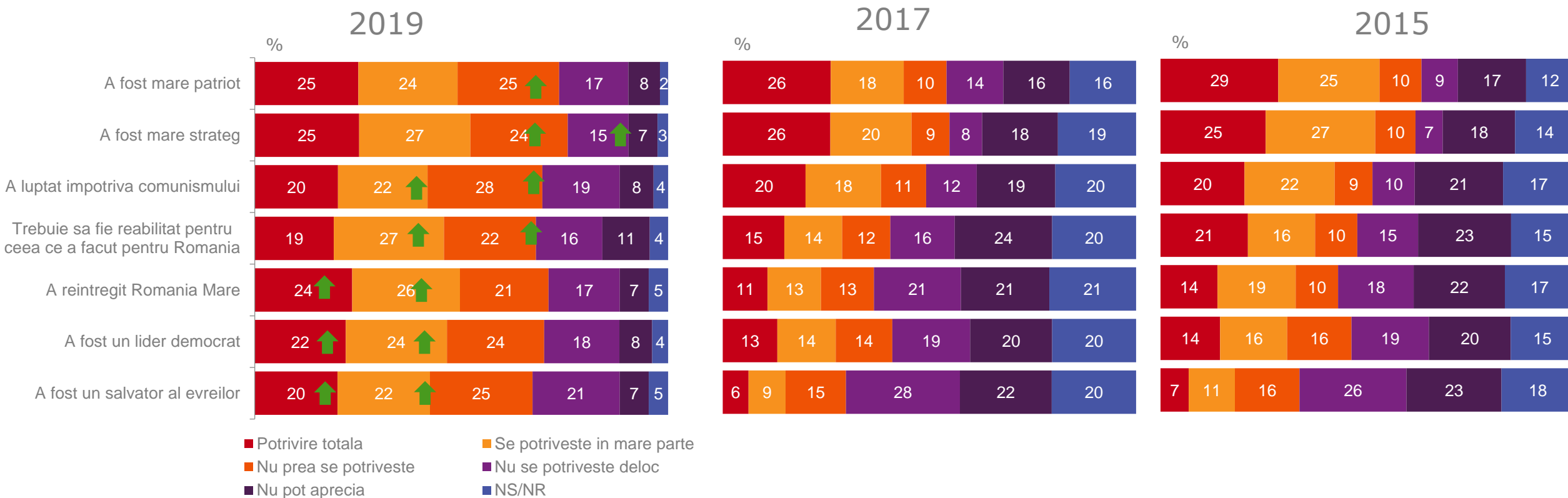

**Imaginea Maresalului
Ion Antonescu**

Imaginea Maresalului Ion Antonescu: afirmatii pozitive

Anul acesta a crescut ponderea respondentilor care considera ca Antonescu nu a fost patriot si strateg. In plus, romanii cred ca Antonescu trebuie reabilitat pentru faptele sale si i se asociaza meritul de a fi intregit Romania mare.

Baza: 1000 respondenti

Baza: 1014 respondenti

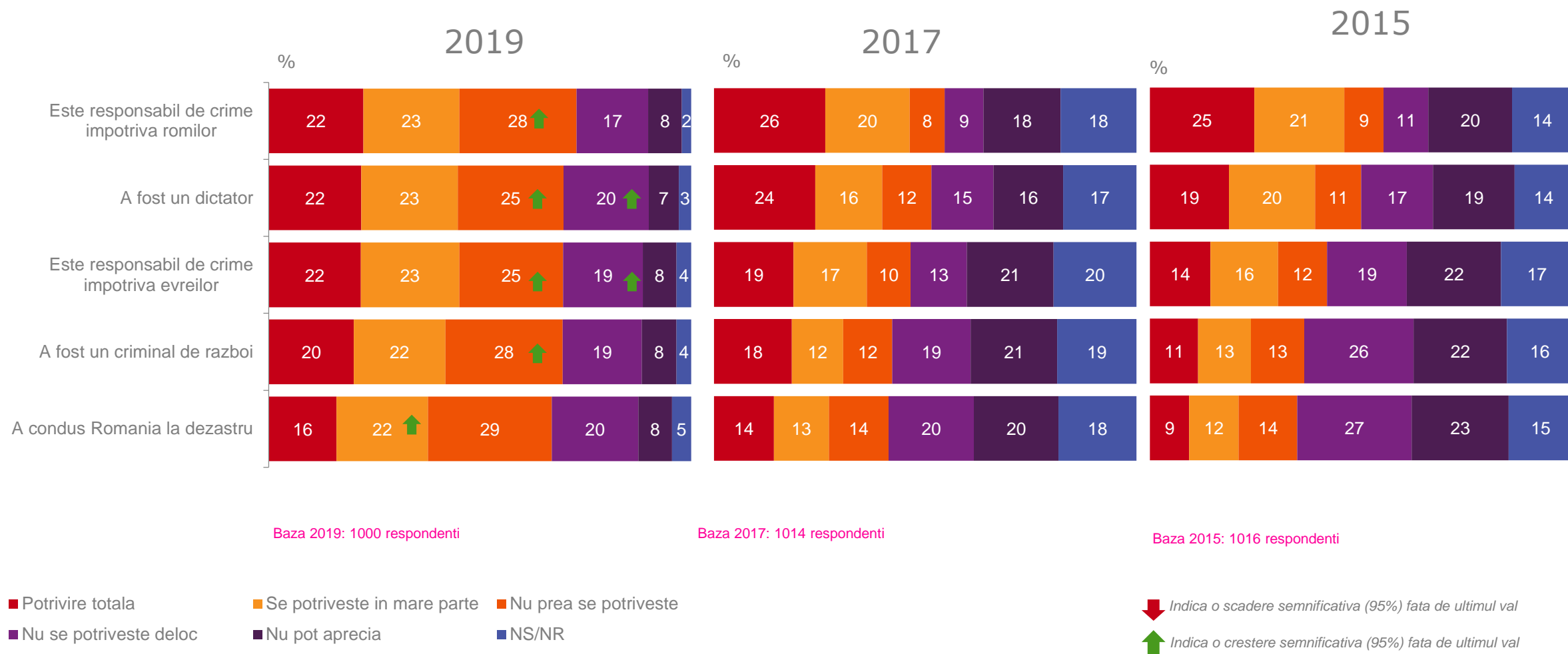
Baza: 1016 respondenti

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val

↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

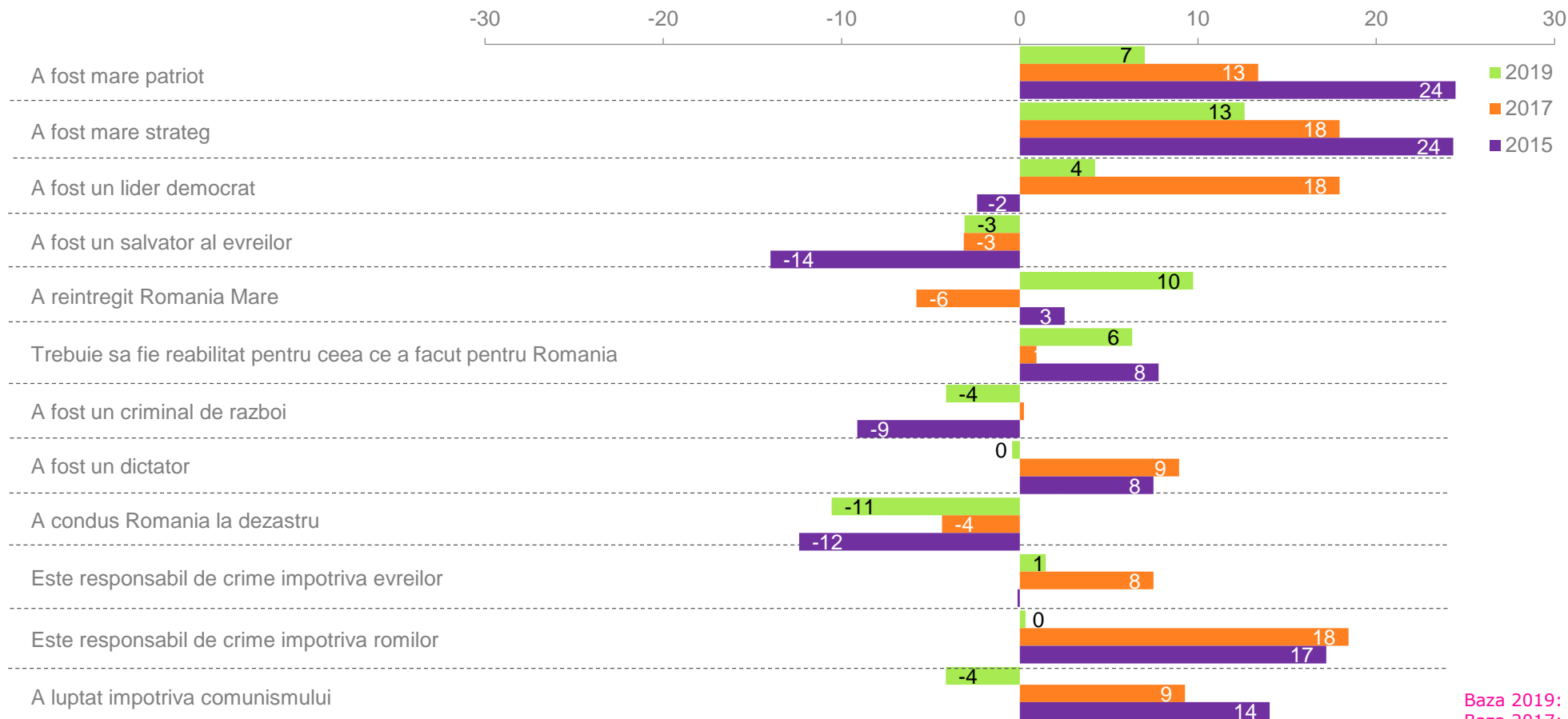
Imaginea Maresalului Ion Antonescu: afirmatii negative

In 2019 se observa un trend ascendent al persoanelor care nu considera ca Maresul Ion Antonescu a avut un impact negativ asupra Romaniei si a evenimentelor legate de Holocaust.

Imaginea Maresalului Ion Antonescu: Indicele opiniei dominante (IOD)

Mai multi romani considera in 2019 ca Maresalul Ion Antonescu a reintregit Romania Mare, a luptat impotriva comunismului si ar trebui reabilitat pentru ce a facut pentru Romania.

Baza 2019: 1000 respondenti
 Baza 2017: 1014 respondenti
 Baza 2015: 1016 respondenti

Exemplu de citire: ponderea celor care considera ca Maresalul Ion Antonescu a fost un criminal de razboi este cu 4 puncte procentuale mai mica decat ponderea celor care NU cred ca Ion Antonescu a fost criminal de razboi.

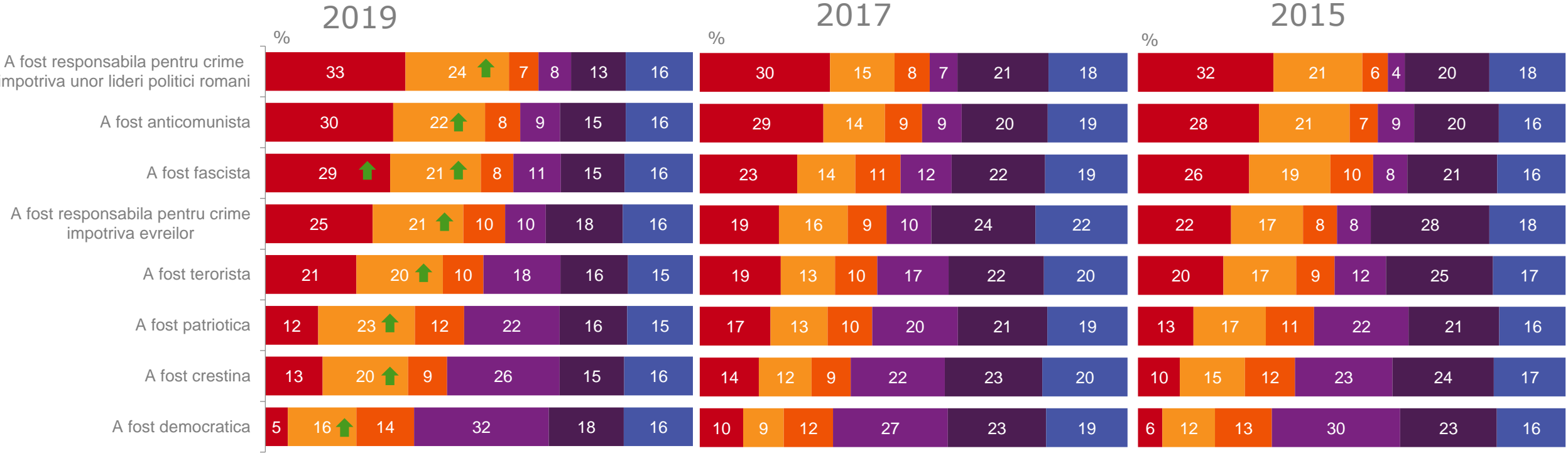
(IOD - Indicele Opiniei Dominante, formula de calcul: $(p^+ - p^-)(100 - p^0)/100$ in care p^+ = raspunsuri pozitive (total de acord + oarecum de acord), p^- = raspunsuri negative (deloc de acord + oarecum dezacord), si p^0 = numarul raspunsurilor neutre (Nu pot aprecia + NS/NR). IOD poate avea scoruri de la -100 la +100, valorile negative indicand o respingere a afirmatiei cuprinse in item, iar cele pozitive o aprobare a respectivei afirmatii. Cu cat IOD are o valoare mai apropiata de 100, cu atat opinia respectiva este mai larg impartasita in randul populatiei.)

The background of the slide is a light-colored, marbled paper with a complex, organic pattern of veins and swirls. A prominent feature is a vertical crackle pattern that runs down the center-left, filled with a shimmering gold color. The overall texture is reminiscent of aged parchment or high-quality stationery.

**Perceptii despre
Miscarea Legionara
si
alte formatiuni politice**

Imaginea organizatiei Miscarea Legionara

Imaginea organizatiei Miscarea Legionara nu este clar conturata, este considerata de mai multi romani decat in 2017 ca avand in mai mare masura atat un rol pozitiv, cat si negativ in perioada postbelica: a fost atat fascista, terorista si responsabila pentru crime impotriva evreilor si a unor lideri politici, cat si patriotica, crestina si democratica.

Baza 2019: 1000 respondenti

Baza 2017: 1014 respondenti

Baza 2015: 1016 respondenti

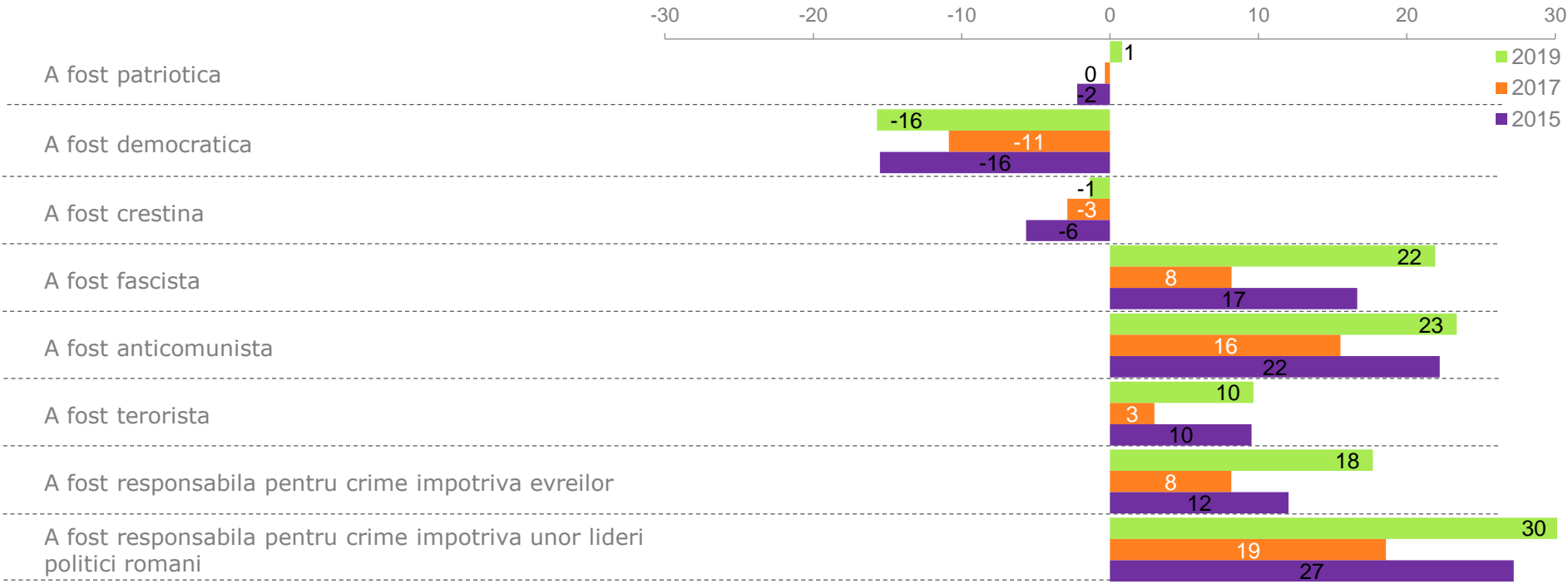
- Total de acord
- Oarecum de acord
- Oarecum dezacord
- Deloc de acord
- Nu pot aprecia
- NS/NR

↓ Indica o scadere semnificativa (95%) fata de ultimul val
 ↑ Indica o crestere semnificativa (95%) fata de ultimul val

Imaginea organizatiei Miscarea Legionara: Indicele opiniei dominante

Miscarea Legionara este considerata de mai multi romani decat in 2017 ca fiind fascista, anticomunista si responsabila de crime impotriva evreilor si a unor lideri politici romani.

Baza 2019: 1000 respondenti
 Baza 2017: 1014 respondenti
 Baza 2015: 1016 respondenti

Exemplu de citire: ponderea celor care considera ca Miscarea Legionara a fost democratica este cu 16 puncte procentuale mai mica decat ponderea celor care NU cred ca Miscarea Legionara a fost democratica.

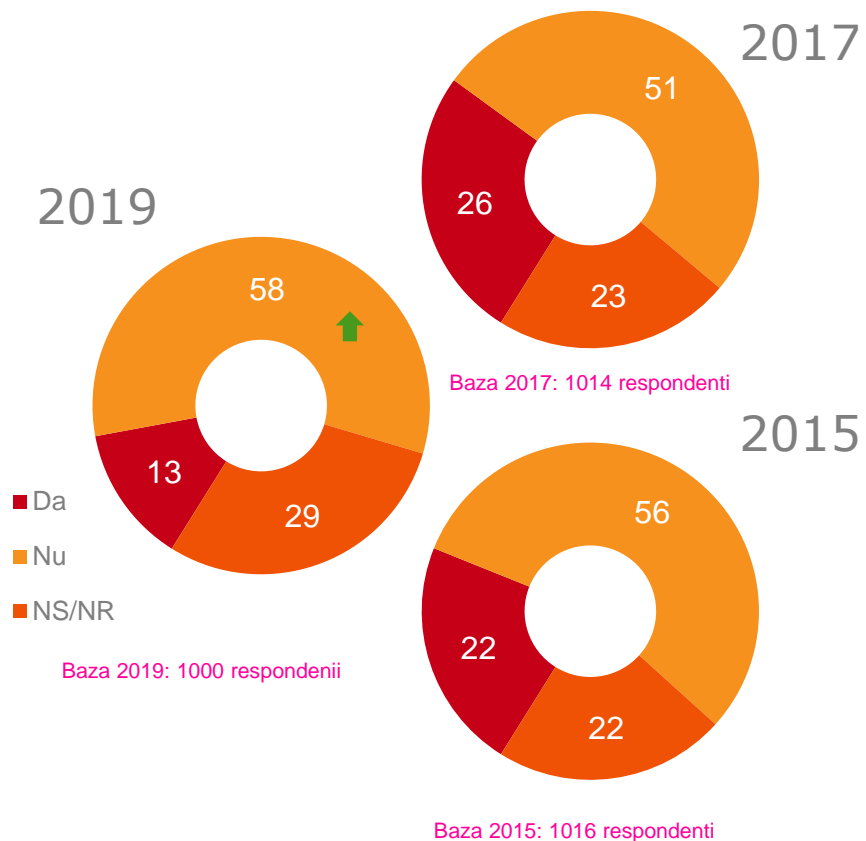
(IOD - Indicele Opiniei Dominante, formula de calcul: $(p^+ - p^-)(100 - p^0)/100$ in care p^+ =raspunsuri pozitive (total de acord + oarecum de acord), p^- =raspunsuri negative (deloc de acord + oarecum dezacord), si p^0 =numarul raspunsurilor neutre (Nu pot aprecia + NS/NR). IOD poate avea scoruri de la -100 la +100, valorile negative indicand o respingere a afirmatiei cuprinse in item, iar cele pozitive o aprobare a respectivei afirmatii. Cu cat IOD are o valoare mai apropiata de 100, cu atat opinia respectiva este mai larg impartasita in randul populatiei.)

Partide sau formatiuni politice antisemite

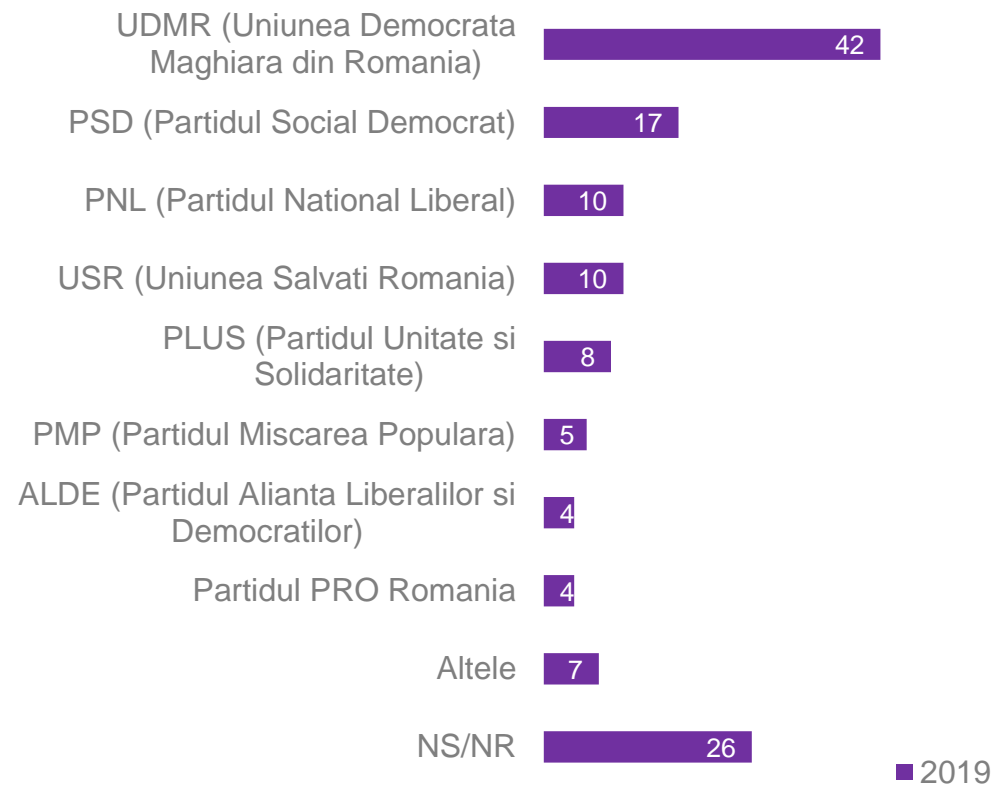
Semnificativ mai multi romani spun in 2019 ca in Romania nu exista partide politice care au mesaje anti-semite.

Desi mai mult de jumatate dintre respondenti au declarat ca nu exista partide sau formatiuni politice anti-semite in Romania anului 2019, aproape jumatate dintre cei care au raspuns afirmativ au mentionat UDMR.

Mesaje antisemite

Partide/ Formatiuni politice

Baza 2019: 132 respondenti care au raspuns ca exista partide cu mesaje antisemite

Multumim!

Camelia Badea

Executive Researcher

EA camelia.badea@tns-csop.ro

Str. Louis Blanc, Nr. 1, Office Center Louis Blanc, Etaj 3

Sector 1, Bucuresti

Romania